

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
1.Mf.31.223/2024/11.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a ügyvédi iroda1 (cím16.; ügyintéző: dr. Sziklai Tamás ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (cím2) **mint I. rendű** felperesnek, **Felperes2** (Cím4.) **mint II. rendű** felperesnek, **Felperes3** (Cím5.) **mint III. rendű** felperesnek, **Felperes4** (Cím6.) **mint IV. rendű** felperesnek, **Felperes5** (cím17.) **mint V. rendű** felperesnek, **Felperes6** (cím8.) **mint VI. rendű** felperesnek, a ügyvédi iroda2 (cím18; ügyintéző: dr. Szikora Gábor ügyvéd) által képviselt **Alperes1** (Cím3.) **alperes** ellen, közalkalmazotti jogviszony iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 13.M.70.849/2022/64. számú ítélete ellen, a felperesek 67. sorszámú fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 35.945 (harmincötezer-kilencszáznegyvenöt) forint + Áfa, a III. rendű felperest 113.295 (száztizenháromezer-kétszázkilencvenöt) forint + Áfa, a IV. rendű felperest 120.575 (százhuszezer-ötszázhetvenöt) forint + Áfa, az V. rendű felperest 56.875 (ötvenhatezer-nyolcszázhetvenöt) forint + Áfa, a VI. rendű felperest 128.310 (százhuszonnyolcezer-háromszáztíz) forint + Áfa másodfokú perköltséget.

A perben felmerült 1.124.009 (egymillió-százhuszonnégyezer-kilenc) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás

[1] A felperesek az alperes alkalmazásában álltak közalkalmazotti jogviszonyban: az I. rendű felperes magyar nyelv és irodalom szakos tanár, a II. rendű felperes angol-földrajz-szakos tanár, a III. rendű felperes tanár (fizetési osztálya megállapításához szükséges végzettsége alapján: francia és történelem szakos tanár), a IV. rendű felperes tanár (fizetési osztálya megállapításához szükséges végzettsége alapján: biológia szakos tanár, német felső fok), az V. rendű felperes magyar nyelv és irodalom szakos tanár, a VI. rendű felperes (besorolásához szükséges végzettsége alapján: spanyol nyelv és irodalom szakos tanár) munkakörben. Mindannyian az alperes fenntartásában működő intézmény¹ köznevelési intézményben (a továbbiakban: alperesi iskola) dolgoztak.

[2] A 2022. év folyamán Magyarországon a pedagógusok számos, kisebb vagy nagyobb nyilvánosságot kapott demonstrációs eseményt tartottak, melyek célja az országban jellemző közoktatási viszonyok javítása volt.

[3] tanú⁶ igazgató 2022. szeptember 20. napján tantestületi értekezletet tartott, amelyen tájékoztatta az iskolában tanító pedagógusokat arról, hogy mi az alperes szervezeti képviselőjének, a felperesek és kollégáik felett munkáltatói jogkört gyakorló törvényes képviselő¹ tankerületi igazgatónak az álláspontja a polgári engedetlenséggel kapcsolatban. A tankerületi vezető kilátásba helyezte, hogy aki polgári engedetlenséget folytat, azt első ízben figyelmeztetik ennek lehetséges jogkövetkezményeire, az engedetlenség folytatása esetén azonban már munkajogi szankcióval, akár rendkívüli felmentéssel is élhet a munkáltató.

[4] A intézmény² öt, polgári engedetlenségben részt vett pedagógusa közalkalmazotti jogviszonyát a fenntartó (másik) tankerületi központ 2022. szeptember 30. napján rendkívüli felmentéssel megszüntette. A felperesek 2022. október 3-án vagy 4-én jelezték tanú⁶nak, hogy október 5. napján, amely egyébként országos sztrájknapként volt meghirdetve a pedagógusmozgalomhoz kapcsolódóan, maguk is polgári engedetlenségben fognak részt venni.

[5] A felperesek és tizenharc, az alperesi intézményben tanító pedagógus kollégájuk október 5. napján polgári engedetlenségben vettek részt, ami abban állt, hogy az aznapra órarend szerint beosztott óráikat nem tartották meg. Ez alól kivétel volt a III. és a VI. rendű felperes, akiknek nem volt aznap órarend szerinti órájuk, és az intézményvezető nem rendelt el számukra egyéb, a kötött munkaidő terhére elrendelhető munkafeladatot, azonban ők is akként nyilatkoztak, hogy a polgári engedetlenséghez csatlakoznak.

[6] törvényes képviselő¹ és tanú⁶ részvételével 2022. október 6. napján 24 polgári engedetlenséget folytatott pedagógus részére írásbeli figyelemfelhívó levelet adtak át. A levelek tartalma szerint az érintett személy 2022. október 5. napján nem vette fel a munkát annak ellenére, hogy e napra jogszerűen nem volt meghirdetve sztrájk. A munkáltató ezt jogosulatlan távolmaradásnak tekintette. Felhívta a figyelmet arra, hogy az órák elmaradása, az előre be nem jelentett munkabeszüntetés korlátozza a tanulók tankötelezettségének teljesítését. Felhívta az érintettek figyelmét arra is, hogy amennyiben a munka felvételét ismételten szándékosan megtagadják, ez a közalkalmazotti jogviszonyból származó lényeges kötelezettségének szándékos, jelentős mértékben történő megszegésének minősül, ami alapot ad rendkívüli felmentésre. Figyelmeztette őket, hogy tartózkodjon a jövőben a hasonló magatartástól. Az igazgató másnap megkísérelte átadni a címzetteknek a levelet, de ők megtagadták az átvételt arra hivatkozva, hogy ezt csak a munkáltatói jogkör gyakorlójától hajlandók átvenni.

[7] 2022. október 7-én az érintett pedagógusok az alperes székhelyéhez vonultak, ahol hangos figyelemfelhívó demonstráció keretében követelték, hogy a tankerületi

igazgatóhoz bebocsátást kérnek, majd átvették a figyelemfelhívó levelet. Figyelemmel arra, hogy a III. és a VI. rendű felpereseknek órátartási kötelezettségük nem volt, ezért az alperes képviselője jegyzőkönyvben rögzítette, hogy erre figyelemmel visszavonja az írásbeli figyelemfelhívást.

[8] A felperesek és 18, az alperesi iskolában tanító kollégájuk a következő hetekben folytatták a polgári engedetlenségben való részvételüket. A polgári engedetlenkedők minden esetben előre jelezték, hogy mely napokon, milyen órákban fognak engedetlenkedni, s ezt felírták egy ún. „PE [polgári engedetlenség] listára”. A sztrájkban részt vevő dolgozók külön, sztrájkos listára iratkoztak fel. A listákat az igazgatónak adták le, aki ezeket felterjesztette a munkáltatói jogkör gyakorlójának, így az alperesnél nyilvántartást vezettek mind a polgári engedetlenségben, mind a sztrájkban résztvevőkről.

[9] A perbeli időben mind a felperesek, mind az igazgató végig figyelemmel voltak arra, hogy 2022. június 1. napján hatályba lépett a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény (a továbbiakban: Vtv.) szerinti még elégséges szolgáltatás, még a polgári engedetlenkedést beszámítva is biztosított legyen, tehát a sztrájk és a PE okán elmaradt órák együttesen sem sértették a Vtv. által megkövetelt minimális szintet.

[10] A felperesek polgári engedetlenség keretében az alábbiak szerint tagadták meg egyes óráik megtartását a perbeli időben.

[11] Az I. r. felperes 2022. október 5., 21. november 14., 15. és 16. napján összesen 23 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit nem tartotta meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre), ebből 5-re küldött önállóan végzendő feladatot a diákoknak a Google Classroom felületen, és ebből 7 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés.

[12] A II. r. felperes 2022. október 5., 21., november 14., 15., 16., 17. és 18. napján összesen 25 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit nem tartotta meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre). Ebből 7 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Továbbá ebből két órán OKTV versenyen felügyelt, azonban ezeket az órákat is polgári engedetlenségnek jelentette le. Önállóan végzendő feladatot nem küldött az órákra.

[13] A III. r. felperes 2022. október 11., 21., november 11., 15., 17. és 18. napján összesen 33 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit nem tartotta meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre), ebből 3 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Továbbá ebből 2 órát azért engedett el, mert aznap este színházba vitte diákjait, és az iskolai gyakorlatot követve ilyenkor volt lehetősége az igazgatóval egyeztetve elengedni őket az utolsó órákról; azonban ez utóbbi órákat is polgári engedetlenségnek jelentette le. Ezenkívül a fentiek szerint október 5. napján is polgári engedetlenséget jelentett, azonban ekkor nem volt részére előírt órátartási vagy egyéb, kötött munkaidőben ellátandó feladat.

[14] A IV. rendű felperes 2022. október 5., 21., november 11., 15. és 24. napján összesen 22 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit nem tartotta meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre), ebből 5 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Továbbá ebből 2 órát valójában azért mulasztott, mert temetésre ment, amely mulasztásra jogszerű távolléti lehetősége is lett volna, de kifejezett kérésére – az igazgató lebeszélési kísérlete ellenére – ezt is polgári engedetlenségnek regisztrálták.

[15] Az V. rendű felperes 2022. október 5., 21., november 11., 15. és 16. napján összesen 20 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit nem tartotta

meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre), ebből 4 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Továbbá ebből két órát azzal töltött, hogy a végzős osztályával a szalagavatóra készültek a rendes órarendi óra helyett, azonban ezt is polgári engedetlenségnek jelentette le. Az engedetlenséggel érintett órából 1 órára küldött a diákoknak önállóan végzendő feladatot a Google Classroomon.

[16] A VI. rendű felperes 2022. október 11., 21., november 14., 15., 17., 18. és 28. napján 24 tanórán polgári engedetlenkedett (vagyis órarend szerinti óráit hivatalosan, tantermi keretek között nem tartotta meg, hanem polgári engedetlenséget jelentett erre az időre), ebből 3 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Ebből 20 órára küldött a Google Classroom-on önállóan végzendő feladatot, továbbá az elmulasztott órákból 6 órán volt biztosított a helyettesítés vagy szakszerű helyettesítés. Ezenkívül a fentiek szerint október 5. napján is polgári engedetlenséget jelentett, azonban ekkor nem volt részére előírt órátartási vagy egyéb, kötött munkaidőben ellátandó feladat.

[17] A felperesek akcióit, polgári engedetlenségi mozgalmát sokan támogatták a diákok, szülők és a nyilvánosság részéről is. Az alperesi iskolában azonban 2020. október és november hónapban összesen 440 órára jelentettek polgári engedetlenséget, ami egy jelentős munkaszervezési terhelés volt, és a tanítás zökkenőmentes folytatása érdekében ez már egy komoly szervezési feladatot jelentett az iskolavezetésnek, továbbá a helyettesítések zavaró tényezőnek számítottak a diákok oldalán is. Nem igazolt, hogy a perbeli időszakban tanárhiány lett volna az iskolában, és ebből az okból a polgári engedetlenséggel érintett órákhoz hasonló nagyságrendű helyettesítési szükséglet már korábban is olyan mértékű lett volna, hogy a fenti további 440 óra szinte beolvadt volna a helyettesítések megszokottá vált rendszerébe.

[18] A felperesek voltak azok, akik a polgári engedetlenségnek jelentett órák száma tekintetében a legtöbb ilyen órát mutatták fel 2022. október-november hónapban az alperesi tankerület polgári engedetlenkedő pedagógusai között, továbbá ők voltak az egyedüliek, akik esetében 20 órát vagy többet regisztráltak. tanú2 ebben az időszakban 17 órát engedetlenkedett. Egyébként a intézmény1 messze kiemelkedett az alperes által fenntartott intézmények között a polgári engedetlenségek számában: az érintett 13 iskolából 8 iskolában 1-2 személy engedetlenkedett, továbbá az alperes által regisztrált összes polgári engedetlenség számából (800) jelentős arányt képviselt egymagában a intézmény1, a második legtöbb engedetlenkedett órával rendelkező iskolában 160 ilyen órát jelentettek, a többiben pedig jóval kevesebbet.

[19] 2022. november 30. napján az alperesi tankerület igazgatója, a felperesek vonatkozásában munkáltatói jogkört gyakorló törvényes képviselő1 az alábbi indokolással ellátott rendkívüli felmentést adta ki a felperesek részére. A rendkívüli felmentések mindegyik felperes esetén lényegét érintve ugyanazon indokolást tartalmazták, mely szerint az érintett felperes a fentiekben meghatározott tényállás szerinti napokon (III. és VI. r. felperesek esetén: 2022. október 5-t is feltüntetve) jogellenesen nem végzett munkát. Utaltak a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 52. § (1) bekezdésének b) és c) pontjára, mint a felperesek alapvető kötelezettségeire, és arra, hogy az érintett felperes ennek nem tett eleget a jelzett időpontokban jogszerű indok nélkül. A többszöri, szándékos jogellenes munkabeszüntetés jelentős mértékű munkabeszüntetésnek minősül, ami együtt jár a tanulók érdekeinek, jogainak veszélyeztetésével, különös tekintettel a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 45. §-ában előírt tankötelezettség teljesítésének korlátozására. Az indokolás utalt arra, hogy a munkáltató már 2022. október 7-én felhívta a figyelmet arra, hogy a jövőben tartózkodjon a jogellenes munkabeszüntetés, figyelmeztette a jogkövetkezményekre. Ezt követően az a felsorolt napokon újra megtagadta a munkavégzést. A munkáltató figyelemmel volt arra is, hogy a

köznevelési ágazat irányításáért felelős Belügyminisztérium elvárása, hogy az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdését szerinti művelődéshez való jog biztosítása érdekében, az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésében foglalt tankötelezettség teljesíthetősége érdekében a köznevelésben foglalkoztatott közalkalmazottak munkavégzési kötelezettségüket teljesítsék, a jogellenes munkabeszüntetéstől tartózkodjanak.

[20] A munkáltató a szankcióról, valamint az érintett közalkalmazottak kiválasztásáról az intézményvezetővel nem egyeztetett, továbbá nem igazolt, hogy e döntésben akár az alperes szakmai irányító szerve (központ), akár a Belügyminisztérium befolyásolta volna. A tankerületi igazgató nem vizsgálta azt sem, hogy az egyes felperesek jogviszony-megszüntetése milyen hatással lesz az oktatásra, rövid vagy hosszútávon mennyire pótolható szaktudásuk, az iskolai életben betöltött egyéb szerepük (pl. osztályfőnöki feladatok betöltése).

[21] A felperesek – nevük említése nélkül – a médiából értesültek arról, hogy az alperesi iskolából több személy jogviszonyát azonnali hatállyal megszüntették, majd később tudták meg, hogy éppen ők az érintettek.

[22] Mivel a felperesek azonnali hatállyal történő felmentése jelentős, és hirtelen fellépő munkaerőhiányt eredményezett az addig 76 fős tantestületben, az igazgató két nap rendkívüli tanítási szünet engedélyezését kérte a tankerületi igazgatótól. A tankerületi vezető két nap tanításmentes napot rendelt el, amelyet később, a tavaszi szünethez kapcsolódóan pótoltak, tehát ezek az órák valójában végül nem maradtak el. Ezt követően azonban 2022. december 6. és 20. között összesen 116 olyan óra maradt el, amelyet a felpereseknek kellett volna megtartaniuk, ezenkívül pedig 105 olyan óra volt, amelyet valamilyen alternatív megoldással (csoportösszevonás, helyettesítés, idegennyelv helyett magyar nyelven való megtartás stb.) tartottak meg. Az alperesi iskola vezetősége a rendelkezésre álló eszközökkel (helyettesítés, szakszerű helyettesítés, tantárgyfelosztás módosítása, nyugdíjba ment vagy lemondott kollégák visszahívása stb.) igyekezett megoldani a helyzetet. Nincs további adat arról, hogy 2023. január 1-ét követően miképpen sikerült a felperesekre eső órákat megtartani, ekkortól ugyanis egyre több, a felperesek helyét nem csupán alkalomszerűen, hanem strukturálisan betöltő megoldás született (pl. új munkaerő felvétele).

[23] Az I. r. felperes 2023. február 22-én helyezkedett el, de nem pedagógusként. A jogviszony-megszüntetés sokkolóan hatott rá, hónapokig pszichológushoz járt. A régi diákjai kényszerű elhagyását követően nem tudott volna kapcsolatot teremteni más tanulókkal. Nehezen élte meg továbbá, hogy pályakezdőként történt ez az incidens, továbbá, hogy hozzátartozói is magyarázkodásra kényszerültek emiatt szülőfalujában.

[24] A II. r. felperes 2023. február 1-től kezdődően helyezkedett el, de nem a közoktatásban, hanem cégeknek tart angol nyelvű oktatást. Erős pszichés megterhelést élt át, és szívproblémák is jelentkeztek nála. Ez akadályozta őt a közoktatásba más intézményben való visszatérésben. Ugyanakkor hónapokkal később visszapályázott az alperesi iskolába óraadóként, de a pályázatát kezelő ún. e-tankerület rendszerben indokolás nélküli elutasítást kapott a pályázata. Nehezen élte meg az átmeneti munkanélküliséget is.

[25] A III. r. felperes 2023. szeptember 1-től helyezkedett el újra. Megkísérelt visszatérni a közoktatásba, és később két gimnáziumból is kapott ajánlatot óraadói státuszra, de amikor feltárta, hogy miként ért véget a jogviszonya – indokolás nélkül – negatív választ kapott mindkét helyről. Budapesti magániskolába a hosszú ingázást kizáró egészségügyi okból nem tudott jelentkezni. Később céges nyelvoktatásban helyezkedett el. Az is gátolta a közoktatásba való visszatérésben, hogy nehezen tudta a vele kapcsolatban álló, volt tanítványainak kommunikálni, miért történhetett meg vele a jogviszony-megszüntetés a perbeli eseményeket követően, s ez a törés gátját jelentette a közoktatásban való további munkavégzésének.

[26] A IV. r. felperes 8,5 hónap után helyezkedett el újra. Számára külön nehézséget jelentett, hogy az alperesi iskolát – kiváló minősítéseire is figyelemmel – hosszútávú munkahelynek szánva családi életét helyileg is az iskola köré összpontosította. Ezt követően nagyobb ingázással járó munkahelyet talált, ami a családi életére is negatívan hat. Az alperesi iskolába visszajelentkezett később, hónapokig nem válaszoltak jelentkezésére, majd elutasították. Különösen érthetetlennek tartotta ezt, mivel német nyelven biológiát tanító tanárból azóta is hiány van. A közoktatásba egyébként az oktatás általános helyzete miatt sem kívánt visszatérni, továbbá tartott volna egy új, ismeretlen iskolától. Később magániskolában helyezkedett el, miután egy másik magániskolában indokolás nélkül elutasították.

[27] Az V. r. felperes 2023 márciusában helyezkedett el ismét. Őt traumatizálta a jogviszony-megszüntetés, amelynek következtében hónapokig nem talált önmagára. Emiatt el is utasított egy ajánlatot, amely végzős osztály osztályfőnöki pozíciójára szólt egy másik intézményben, mert úgy érezte, nem lenne képes a feladatot máshol betölteni. Ezt követően cégnél, magániskolában tanított. A megszüntetés az anyagi kiszolgáltatottság okán is rosszul érintette, különösen karácsony előtt.

[28] A VI. r. felperes 2023 szeptemberétől helyezkedett el ismét. Ő 22 évig dolgozott az alperesi iskolában, szintén jelentős pszichés törésként élte meg a történeteket, és pszichológus segítségét kellett igénybe vennie. Egy alapítványi iskolánál helyezkedhetett volna el 2023. januártól, de úgy döntött, inkább visszatanítás formájában a volt diákjaival folytatja a megkezdett munkát, akiket, úgy érezte, nem hagyhat cserben. Nehezen élte meg, hogy volt diákjai és gyermekei részére nem tud magyarázatot adni arra, miért történhetett meg, hogy jogviszonyát megszüntették.

[29] A perbeli időben egyébként az alperesi iskolában rendkívül nagy karbantartási beavatkozást igénylő infrastrukturális problémák voltak. Volt olyan helyiség, amelyben feketepenesz terjedt el, továbbá nagy terjedelemben súlyos beázások történtek. A tetőbeázás már egy évvel a perbeli események előtt kezdődött, és igen súlyossá vált, olyannyira, hogy két alkalommal is az álmennyezet leszakadásával járt. Az igazgató számos alkalommal levélben folyamodott a fenntartóhoz, de a beázást és a súlyos karbantartási problémákat nem orvosolták kellőképpen, az igazgató kérése ellenére csúszásveszélyre figyelmeztető táblákat sem küldtek. A tetőleszakadással járó esetet azonnal kivizsgálták, de miután megállapították, hogy életveszély, balesetveszély nincs, a karbantartás elmaradt. A súlyos helyzet 2022 szeptemberétől decemberéig tartott, majd decemberben a karbantartás olyan szinten megtörtént, hogy már élhető volt a helyzet, azonban az iskola öregdiák alapítványa fejezte be a munkálatokat. A felperesek és kollégáik ezt folyamatosan jelezték az igazgató felé, és rajta keresztül az alperesnek. A II. és a VI. r. felperesek a perbeli időszakban saját közösségi média felületükön posztolták is a helyzetet, ezzel illusztrációt adva ahhoz, hogy a közoktatás országos problémái, amelyekre a polgári engedetlenségi mozgalom is fel kívánta hívni a figyelmet, helyileg milyen konkrét formát öltenek.

[30] Mindezzel együtt nem igazolható, hogy az alperesi iskola a tankerült többi iskolájához képest célzatosan hátrányosabb bánásmódban részesült, figyelemmel arra is, hogy a perbeli időszakban is voltak beruházások az iskolában. Ilyen következtetést azért is nehéz lenne levonni, mert az alperesi iskola tehetséggondozás, eredmények, reputáció szempontjából kiemelkedik a többi, tankerülethez tartozó iskola köréből, így velük nincs teljesen összehasonlítható helyzetben. Nem igazolt az sem, hogy az osztályindítással kapcsolatos incidens vagy az a tény, hogy a 24 fő polgári engedetlenséget folytató pedagógusból épp felpereseket választották ki, arra utalna, hogy az alperesi vezetés a többi iskolához képest hátrányosabban kívánta volna kezelni.

Kereset

[31] A felperesek az alábbi kereseti kérelmeket terjesztették elő valódi keresethalmazatban.

[32] A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992.évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 2. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó az Mt. 82. § (4) bekezdése szerint közalkalmazotti jogviszonyuk jogellenes megszüntetése folytán kérték, hogy alperes fizessen meg I. r. felperes részére 705.200 forint, II. rendű felperes részére 2.030.000 forintot, III. rendű felperes részére 948.800 forintot, IV. rendű felperes részére 2.070.600 forintot, V. rendű felperes részére 1.057.800 forintot, VI. rendű felperes részére 1.699.116 forintot felmentési időre járó távolléti díj címén, továbbá ezen összegek 2022. november 30. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6: 48. §-a szerinti késedelmi kamatait.

[33] Kérték továbbá a Kjt. 37. § (6) bekezdése szerint számított végkielégítés címén I. rendű felperes részére 352.600 forint, II. rendű felperes részére 406.000 forint, III. rendű felperes részére 1.559.040 forint, IV. rendű felperes részére 1.656.480 forint, V. rendű felperes részére 705.200 forint, VI. rendű felperes részére 2.256.488 Ft továbbá ezen összegek 2022. november 30. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6: 48. §-a szerinti késedelmi kamatainak megfizetését. Sérelemdíj címén kérték kötelezni az alperest fejenként 1.000.000 forint összeg megfizetésére.

[34] Kérték továbbá, hogy a bíróság marasztalja az alperest a felperes jogi képviselőjének munkadíjából álló perköltségben, amelyet a 32/2003. IM rendelet 3. § (2) bekezdésére alapítva terjesztett elő azzal, hogy jogi képviselőjük nem áfa-köteles.

[35] A felperesek érvényesíteni kívánt jogának alapjául az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdésére, a Kjt. 2. § (3) bekezdésére, 33. §-ára, 33/A. § (1) bekezdésének a) pontjára, (3) bekezdésére, 37. § (6) bekezdésére, az Mt. 6. §-ára, 7. §-ára, 9. § (1) bekezdésére, 12. § (1) bekezdésére, 51. §-ára, 52. § (1) bekezdésének b) és c) pontjára, 56. §-ára, 66. § (2) bekezdésére, 77. §-ára, 82. § (4) bekezdésére, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 4. § g) pontjára, 7. §-ára, 8. § j) pontjára, 21. § c) pontjára, 3. § (1) bekezdésének a) pontjára, 19. §-ára, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 15. §-ára, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 61. § (6) bekezdésére, 63. §-ára, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdéseire, 2:43. § c) pontjára, 2:52. §-ára és 6:48. § (1) bekezdésére hivatkoztak.

[36] A felperesek álláspontja szerint a jogviszony megszüntetése jogellenes volt, mivel a rendkívüli felmentésben foglalt indokolás nem felelt meg a valóság követelményének, továbbá a rendkívüli felmentés törvényi feltétele nem valósult meg.

[37] A valóság követelményének nem felel meg, hogy a rendkívüli felmentések a munkamegtagadással kapcsolatban teljes napokat említene, pedig a felperesek jellemzően csak néhány órát mulasztottak egyes napokon. Valamint a III. és a VI. r. felperesek esetében 2022. október 5. napján nem is történt munkamegtagadás. Továbbá hivatkoztak arra, hogy általuk részletesen kifejtettek szerint az engedetlenséggel érintett órák egy részében egyéb, pedagógus munkakörükkel összefüggő (pl. adminisztráció, dolgozatjavítás) tevékenységet láttak el, vagyis nem tagadták meg a munkavégzést, ahogyan arra a rendkívüli felmentések utalnak, csak munkavégzésük nem a tanórák megtartásában állt, hanem más munkaköri feladataikat végezték.

[38] A Kjt. 33/A. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a rendkívüli felmentés akkor jogszerű, ha a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi. E konjunktív feltételek az alábbiak szerint nem teljesültek.

[39] Nem történt bizonyítottan kötelezettségszegés, mivel a felperesek valójában az EJEE 10. cikkének védelmi körébe is tartozó sztrájkjogukat gyakorolták. A perbeli időt megelőzően a Vtv. 14. §-a jelentősen korlátozta a pedagógusok sztrájkolási lehetőségeit a még elégséges szolgáltatási szint drasztikus megemelésével. A felperesek a többször módosított hivatkozásukat e körben akként tartották fent, hogy bár választhatták volna a sztrájkot is mint munkabeszüntetéssel járó tiltakozási formát, ennek ellenére ők tudatosan a polgári engedetlenség eszközéhez folyamodtak, álláspontjuk szerint ez az elnevezésétől függetlenül sztrájknak minősül. A munkáltató a sztrájk jogellenességének megindítása iránt nemperes eljárást indíthatott volna, ezt azonban nem tette meg, márpedig a sztrájk jogellenességét csak a bíróság mondhatta volna ki. A kötelezettségszegés ténye tehát nem bizonyított, hiszen, ha jogszerű sztrájkot folytattak a felperesek, akkor alappal tagadhatták volna meg a munkát.

[40] Amennyiben történt kötelezettségszegés, a felperesek nem vitatták, hogy a tanórák megtartása a lényeges kötelezettségük volt, és az órátartást szándékosan tagadták meg. Állították, hogy a munkaidő-beosztáshoz kapcsolódó munkáltatói jogkört a perbeli időben az alperesi iskola igazgatója gyakorolta. A III. r. és a VI. r. felperesek esetén azonban október 5. napján nem történt kötelezettségszegés, mert nem volt órátartási kötelezettségük, és a munkáltató egyéb, a kötött munkaidő terhére elrendelhető munkavégzésre sem utasította őket. A IV. r. felperes a temetéssel érintett órákban jogszerűen maradhatott volna távol, a III. r. felperes pedig az iskolai gyakorlat alapján szabályszerűen engedte el a színházlátogatással érintett napon a diákjait, így ezen órák elmulasztása valójában nem kötelezettségszegés. Ugyanez a helyzet azon órákkal, amelyekben a IV. r. felperes az órarend szerinti órája helyett szalagavatóra való felkészítést tartott. A VI. r. felperes pedig 4 óráját valójában megtartotta a folyosókon. Így ezen órák kapcsán valójában nem történt kötelezettségszegés.

[41] A felperesek álláspontja szerint a kötelezettségszegésük nem volt jelentős. Az iskolai élet normál működése mellett is maradnak el órák, továbbá az órák egyrésztében is meg volt szervezve a helyettesítés. A helyettesítés a nagyfokú tanárhiány és az egyéb, az iskolai életben rendes körülmények között is előforduló okok (pl. betegségek) kapcsán oly annyira rendszerszintűvé vált, hogy ez valóban zavart kelt az oktatás folyamatában, a kevés számú polgári elégedetlenség miatt elmaradó óra nem tett ehhez észrevehető további mennyiséget. Elhanyagolható mennyiségű óra (440 óra) nem volt olyan jelentőségű, amely megalapozta volna a rendkívüli felmentést. Hivatkoztak arra, hogy az óráknak legfeljebb 3 % körüli aránya maradt el éves viszonylatban, a diákok és a szülők köztudomásúlag széleskörben támogatták az akciójukat. A felperesek magatartása nem lehetetlenítette el a tanítást, valamint önálló feladatvégzést is kértek a tanulóktól. Bár a rendkívüli felmentések a tanulók védelmére hivatkoztak, éppen a felperesek jogviszonyának megszüntetése okozott nagyobb sérelmet a tanulók jogaiban, mint amilyeneket állítólagosan meg akartak óvni. Különösen azoknál a tanulóknál jelentkeztek, akik érettségiztek, illetve az osztályfőnököket veszítették el. Az órák jelentős része elmaradt, a jogviszony megszüntetéseket követő időszakban és egyes felperesekkel pótolhatatlan oktatási szaktudást, kompetenciákat veszítettek el (a földrajz fakultáció, német nyelvű biológia tanítás, a francia nemzetközi érettségire, a spanyol OKTV-re felkészítés, az osztályfőnöki kapcsolat vonatkozásában).

[42] Álláspontjuk szerint a polgári engedetlenség békés és alkalomszerű tiltakozási forma. Az EJEB gyülekezési szabadsággal kapcsolatos (EJEE 11. cikk) gyakorlata alapján a

békés demonstrációkkal kapcsolatban egyébként akkor is nagyobb tűrési kötelezettsége van az államnak, ha nem jogszerűek.

[43] A felperesek részéről a polgári engedetlenség formájában alapjog-gyakorlás, illetve a véleménynyilvánítási szabadság, mint emberi jog gyakorlása történt. A felperesek által kinyilvánított vélemény a közoktatás országos problémáit foglalta magába. A felperesek rendkívüli felmentése a véleménynyilvánítási szabadságukba való beavatkozás volt. Álláspontjuk szerint az alperesi tankerület az EJEK gyakorlata szerint állami minőségű szervnek minősül, így a munkáltatói intézkedés az EJEK 10. cikke szerinti állami beavatkozásnak minősítendő. Az alperesi intézkedésnek dermesztő célzata volt a felperesekre, vagyis a felperesek véleménynyilvánítását kívánta befagyasztani.

[44] Az alperesi munkáltatónak a 14/2017. AB határozatban és 8/2014. AB határozatban foglaltak alapján a munkaviszony sajátos, hierarchikus jellegére figyelemmel szintén figyelemmel kell lennie a szakjogi rendelkezésben (Mt. 8. §) megjelenő, a véleménynyilvánítás jogával összefüggésben annak alapjogi karakterére. Ily módon az alapjog-korlátozás Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdése szerinti követelményrendszere a munkaviszonyon (közalkalmazotti jogviszonyon) belül is alkalmazandó. A szükségesség-arányosság mérlegelését illetően a felperesek ugyanazokra a szempontokra hivatkoztak, mint amelyeket az EJEK 10. cikke szerinti vizsgálat során a beavatkozás demokratikus társadalomban való szükségességének cáfolatánál előadott.

A munkáltatói intézkedés részben való elkészttsége

[45] Az alperesi intézkedés formális jogellenességét befolyásoló tényező ezenkívül, hogy a Kjt. 33/A. § (3) bekezdése szerinti tizenöt napos (szubjektív) határidőn túli minden olyan, abban hivatkozott polgári engedetlenség, amely 2022. november 30-t megelőző 15 napon túl jutott az alperes tudomására. A felperesek minden alkalommal előre tájékoztatták az alperest az engedetlenségről. Erre figyelemmel az alperes csak a november 15-t követően történt munkamegtagadásokat értékelhette volna.

Egyenlő bánásmód sérelme

[46] A felperesek hivatkoztak arra, hogy amennyiben a bíróság formálisan jogszerűnek tartaná a rendkívüli felmentéseket, azok abban az esetben is sértik az Ebktv. 4. § g) pontját és 21. § c) pontját. A felperesek az Ebktv. 8. § j) pontja szerinti politikai véleményt nyilvánítottak ki azzal, hogy a közoktatás – egy demokratikus társadalomban feltétlenül közügynek minősülő – ügyében fejezték ki tiltakozásukat. Ez tehát a diszkrimináció elleni védelem szempontjából védett tulajdonságnak minősül. Véleményként az alábbiakat jelölték meg ezügyben: amellett foglaltak állást a polgári engedetlenséggel, hogy a tiltakozás egyéb formái a sztrájkjog kiürítése miatt nem lehetnek kellően hatékonyak, ezért jelen helyzetben a véleménynyilvánítás egyetlen adekvát, hatékony módja a polgári engedetlenség. E vélemény az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomására jutott a PE listákról, továbbá a felperesek médiában tett véleménynyilvánításaiból. A felperesek azon, az alperesnél foglalkoztatott közalkalmazottakkal voltak homogén csoportban, akik nem

képviselték ezt a véleményt, és hozzájuk – mint összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez – képest érte őket az Ebktv. 8. §-ába illeszkedő módon közvetlen hátrányos megkülönböztetés azzal, hogy őket e véleményük okán rendkívüli felmentéssel elbocsátották. Erre figyelemmel az alperesnek kellene kimentenie magát, ha arra akar hivatkozni, hogy a felpereseknek okozott hátrány oka nem a védett vélemény volt. A kimentés nem történhet kizárólag azon az alapon, hogy nem minden engedetlenkedőt ért hasonló sérelem.

A joggal való visszaélés

[47] Amennyiben a bíróság nem találná alaposnak a felperesek egyenlő bánásmód sérelmére való hivatkozását sem, úgy a felperesek hivatkoztak arra is, hogy a munkáltatói intézkedés a joggal való visszaélés tilalmába (Mt. 7. §) ütközött. Bár az Nkt. 61. § (6) bekezdése rendkívüli felmentés esetén valóban nem teszi kötelezővé a munkáltatói jogkört gyakorló számára az intézményvezetővel való egyeztetést, az alperesnek egyeztetnie kellett volna az igazgatóval, továbbá adott esetben az iskola szülői közösségével is arról, hogy a tanulók jogainak védelme, amire a rendkívüli felmentések indokolása is alapít, a felperesek megtartását vagy jogviszonyuk megszüntetését teszi inkább indokolttá. Ennek hiányában a rendkívüli felmentésekkel a tanulók jogainak sérelme valósult meg. A tanulók jogainak sérelme a következőkben állt: a jogviszony-megszüntéseket követően két napig nem volt tanítás, majd a korábbiakban részletezett módon pótolhatatlan szakma úr támadt a II. r., a III. r., a IV. r. és a VI. r. felperesek helyén, és mindannyiuknak vissza kellett tanítaniuk a volt diákjaikat.

[48] Másrészt visszaélésszerűséget eredményez az is, hogy a felperesek vonatkozásában dermesztő célzata, illetve a felperesek engedetlenkedő kollégái viszonylatában dermesztő célja és hatása volt a munkáltató intézkedésnek, vagyis az mások véleménynyilvánításának elfojtására irányult, illetve arra vezetett. Ebben a körben a felperesek ugyanazon tényekre és körülményekre hivatkoztak, amelyekre az EJEE 10. cikkének körében a dermesztő cél és hatás tekintetében is. Ugyanígy a kollégák szempontjából elért dermesztő hatásra utal, hogy a felperesek a médiából értesültek a megszüntetésükről (bár nem a saját nevükhöz kapcsoltan), vagyis az alperes fontosnak tartotta a sajtónyilvánosságot is bevonni annak érdekében, hogy a megszüntetéseknek üzenetértékük is legyen.

[49] Harmadrészt az alperesi intézkedésnek megtorló célja is volt: egyfelől az alperes így kívánta megtorolni a polgári engedetlenséget, másfelől az alperesi szervezeti képviselő az október 7-i incidens kellemetlen élményét, amelynek során az alperesi intézmény arcai a tankerületi igazgató felé a felperesek és tanú4 voltak (noha valóban két fő híján mind a 24 érintett pedagógus ott volt).

[50] Negyedrészt megtorló jellegre utal, hogy a tankerületi igazgató „pikkelt” az alperesi iskolára, ami az osztálymegszüntetésben, a karbantartási problémák szélsőséges ignorálásában, valamint a szakmailag pótolhatatlan felperesek - ezzel az iskolában folyó oktatás színvonalcsökkenését eredményező - elbocsátásában nyilvánult meg.

[51] A rendkívüli felmentések a felperesek személyiségi jogát, jelesül egyenlő bánásmódhoz való jogát is sértették az Mt. 9. § (1) bekezdésébe, a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésébe, valamint 2:43. § c) pontjába ütköző módon. A jogviszonyukkal összefüggő hátrányos megkülönböztetés tényének igazolására az egyenlő bánásmód sérelmével kapcsolatosan a fentiek szerint előadott tényeket és jogi érvelést hivatkozták meg. A

3206/2014. AB határozat szerint az egyenlő bánásmód követelményének sérelme az emberi méltóság sérelmével függ össze, így ez önmagában olyan nem vagyoni sérelem, amely sérelemdíjra jogosít. További nem vagyoni sérelemként – de nem külön, sérelemdíjra alapot adó személyiségi jogsértésként – hivatkoztak arra, hogy a felperesek véleménynyilvánítását is elfojtották, valamint kiszakadtak az iskolai közegből, pedagógusi pályájuk megtört, illetve érzelmi nehézségeken mentek keresztül. A sérelemdíj mértékét befolyásoló tények és körülményeket, hogy a jogsértés miként hatott életükre és környezetükre.

Ellenkérelem

[52] Az alperes a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte.

A rendkívüli felmentés indokolása

[53] Az alperes álláspontja szerint a megszegett kötelezettség lényeges volt és szándékosan történt.

[54] A felperesek munkabeszüntetése közalkalmazotti jogviszonyukból származó kötelezettségeik megszegését jelentette. A pedagógusok azon kötelezettségének, hogy megtartsák a részükre előírt tanórákat, több jogforrás és belső szabályzat képezi az alapját: az Nkt. 26. § (1) és (2) bekezdése, 62. § (1), (5) és (6) bekezdése, a 20/2012. EMMI rendelet 3. § (1) bekezdése, 4. § (1) bekezdése, 5. § (1) bekezdése, 7. §-a, 13. §-a, 105. §-a továbbá a – KRÉTA rendszerről szóló – EMMI 222.981-7/2018/köznevig határozat, valamint különféle belső szabályozók (az alperes SZMSZ-e, házirendje, a tantárgyfelosztás és az az alapján készülő órarend). E szabályozók alapján az igazgató határozza meg az órarendet, amelynek megfelelően a felpereseknek órátartási kötelezettségük van az előírtak szerint.

[55] Az alperes a rendkívüli felmentések keretében mindazon órák vonatkozásában valós kötelezettségszegést tarthatott nyilván, amelyeket a felperesek polgári engedetlenségnek jelentettek le, függetlenül attól, ha esetleg ezekre az órákra más jogszerű okból mentesülhettek volna a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségük alól, vagy az óráikat valamilyen formában mégis megtartották. Az Mt. 6. § (1)-(2) és (4) bekezdései alapján a munkavállaló (közalkalmazott) nem hivatkozhat saját felróható magatartására előnyök szerzése végett, továbbá a munkáltató felé együttműködési és tájékoztatási kötelezettsége van. Ezért, amennyiben a közalkalmazott kijelentette, hogy egy adott napon nem fog munkát végezni, később – a szankció alóli mentesülés érdekében – nem hivatkozhat arra, hogy részben vagy egészben mégis végzett munkát.

[56] A felperesek arra sem hivatkozhatnak, hogy a rendkívüli felmentés csak annyit tartalmaz, hogy jogellenesen nem végeztek munkát, ezért amennyiben az érintett időben ők az órátartási kötelezettségükön kívül egyéb munkaköri feladataikkal foglalkoztak, annyiban a megszüntető nyilatkozatban foglalt kötelezettségszegés nem történt. Ezzel szemben a rendkívüli felmentések kifejezetten utalnak az Mt. 52. § (1) bekezdésének b) és c) pontjára, amelyet a munkáltatói utasítás szerinti rendelkezésre állást és munkavégzést írnak elő. Így, ha a közalkalmazottnak pontosan azt a feladatot kell ellátnia, amire a munkáltató utasította, és

nem mást, tehát az órartartási kötelezettséget jogszerűen nem cserélheti fel más munkaköri kötelezettségére.

[57] A III.r. és a VI. r. felperesek részére október 5. napján valóban nem volt előírva órartartási kötelezettség, sem az Nkt. 65. § (6) bekezdése szerinti, a pedagógusok kötött munkaidejében teljesítendő egyéb munkafeladat. Azonban ilyen feladatok előírására nem is volt lehetősége az igazgatónak, hiszen a közalkalmazottak már előre megtagadták aznapra a munka felvételét. Amennyiben azonban a bíróság szerint e napokon részükről nem történt kötelezettségszegés, a felperesi kötelezettségszegések jelentős voltát ez sem befolyásolná.

[58] A felperesek sztrájkjog gyakorlására való hivatkozása szintén nem foghat helyt. A felperesek nem vitatottan polgári engedetlenségnek címkézték tevékenységüket, nem sztrájknak, pedig ez utóbbi lehetőséget is választhatták volna. A sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény (a továbbiakban: Sztrájktv.) 1. § (1)-(2) bekezdései szerint a jogszerű sztrájkban részt vevő munkavállalókat illeti meg a törvényi védelem. Ha a felperesi álláspont helyes volna, valamennyi munkamegtagadó munkavállaló esetén bírósági úton kellene vizsgálni, hogy nem vett-e részt sztrájkban, és csak ezt követően lehetne vele szemben szankciót alkalmazni. Azt önmagában nem vitatta alperes, hogy a felperesek számára a polgári engedetlenség szervezése során követendő szempont volt, hogy az új sztrájkjogi szabályozásban megjelenő még elégséges szolgáltatás meg legyen tartva.

[59] Az alperes álláspontja szerint a kötelezettségszegések jelentősek voltak. Ennek kapcsán az alábbiakra hivatkozott.

(1) A felperesek magatartása sértette az Alaptörvény X. cikkében foglaltakat.

(2) A felperesek több ismétlődő jogsértést követtek el, amelyekhez képest már arányos volt a szankció.

(3) Az alperes eleinte írásbeli figyelemfelhívással is élt a kötelezettségszegésekkel kapcsolatban, csak ezt követte újabb jogsértéseket követően a megszüntetés. Akik esetében visszavonták a tájékoztatást, azoknak is tudniuk kellett arról, hogy az órák meg nem tartása minősített kötelezettségszegésnek minősül. Formális jelentősége nincs a visszavonásnak. Az írásbeli figyelemfelhívást nem lehet úgy értelmezni, hogy az kizárólag a bejelentés nélküli munkabeszüntetés munkáltatói rosszallására hívta volna fel a figyelmet, hiszen a szövegezéséből egyértelmű, és a felpereseknek az általános közalkalmazotti ismereteik alapján is egyértelműnek kellett lennie, hogy mindenféle (jogellenes) munkabeszüntetés tilalmas és súlyos jogsértés.

(4) A felperesek tanárként rossz példát mutattak a tanulóknak a jogkövetés fontosságával kapcsolatban. A közalkalmazottnál nagyobb súlya van a lojalitás tanúsításának, mint egy sima munkaviszony esetén.

(5) A felperesek helyettesítése szabályozott rendben zajlik (326/2013. Kormányrendelet, 17. § (4)-(5) bek.), és ha ez megtörtént, az nem a felperesek érdeme. Az ellenben a felperesek terhére róható, hogy a helyettesítések a kollégákra többletterhet hárítottak, továbbá a helyettesítés a diákok körében is zavart kelt. A perbeli időt megelőzően nem volt tanárhány az alperesi iskolában, így nem igaz, hogy a helyettesítések már így is olyan gyakoriságúak és rendszerszintűek lettek volna, hogy a felperesek által mulasztott 440 óra észrevehetően mennyiség lett volna.

(6) Az alperesnek mérlegelnie kellett, hogy a jogviszonyok megszüntetése vagy meg nem szüntetése okoz nagyobb érdeksérelmet, és az ebben való választást célszerűségi szempontok szerint tette meg, aminek vizsgálata a jogvita keretein kívül esik. A munkavállaló magatartására alapított munkaviszony-megszüntetések esetén gyakran elkerülhetetlen, hogy a munkáltató szolgáltatásaiban fennakadás keletkezzen, az azonban a munkáltató joga, hogy

mérlegelje, mit tart fontosabbnak: a fegyelmi jogsértést ismétlődően mutató munkavállaló munkaviszonyának megszüntetését, vagy a szolgáltatáskiesés elkerülését.

(7) A felperesek az Mt. egyes alapelveit is megsértették, és saját felróható magatartásukra előnyök szerzése végett kívánnak hivatkozni, továbbá véleménynyilvánításuk sértette az alperes jóhírnevét. Éppen a felperesek sértették a tanulók jogait azzal, hogy elmulasztották az óráik megtartását. A munkáltatói figyelmeztetésekből tudniuk kellett, hogy magatartásuk a jogviszonyuk megszüntetéséhez vezet, annak minden szakmai következményével. Az a jogviszony-megszüntetések jogszerűsége szempontjából indifferens, hogy a munkáltató hogyan tudta betölteni később a felperesek elbocsátása utáni űrt.

(8) Nem vitatott, hogy széles körben támogatást élvezett a felperesek akciója. Viszont ha a felperesek a szülőket, az igazgatót, a diákokat esetleg értesítették is a munkamegtagadásról, ez még nem csökkenti a jogsértés súlyát.

(9) A rendkívüli felmentések arányosságát nem az eredményhez, hanem a jogsértés súlyához kell mérni.

(10) Az alperesnek a Vtv. 15. § nem biztosított további lehetőséget az Mt. 56. §-a szerinti Hátrányos jogkövetkezmény megállapításához, ugyanis a Vtv. az Mt. 56. §-ában foglalt szabályhoz képest csupán a szankcionálási határidőre állapított meg speciális szabályt, azt a rendelkezés nem írta felül, hogy hátrányos jogkövetkezmény alkalmazásához kollektív szerződéses, ennek hiányában munkaszerződéses felhatalmazásra van szükség. Ennek hiányában a munkáltató számára túlzott önkény lenne adott a szankcionálás vonatkozásában. Mivel azonban a felperesek esetében a hátrányos jogkövetkezmény alkalmazására ilyen felhatalmazás nem volt, a Vtv. 15. § valójában nem adott plusz fegyelmezési eszközöket a munkáltató kezébe. Annak nincs jogszabályi alapja, hogy az alperesnek a rendkívüli felmentés indokolásában fel kellett volna tüntetnie, hogy miért nem alkalmazott a rendkívüli felmentésre egyébként is érdemes cselekmény következtében ez utóbbi szerint szankciót. Az, hogy a felperesek a meg nem tartott órákra nem kaptak illetményt, nem szankció, hanem annak az eredménye, hogy amennyiben a díjazás az elvégzett munka ellenértéke lenne, a jogellenesen el nem végzett munkáért természetesen nem jár fizetés.

(11) A munkáltató mérlegelési jogkörébe tartozik egy adott jogsértés munkajogi következményének meghatározása, nem számít, hogy más hasonló jogsértéseket elkövetettekkel szemben milyen szankciót alkalmazott.

(12) A felperesek esetében nem történt az EJEE 10. cikkébe történő jogellenes beavatkozás, ami a kötelezettségszegés jelentőségét csökkentené. A felperesek által képviselt vélemény csak nagy vonalakban – a pedagógusmozgalom által köztudomásúlag képviselt, az oktatásügyet országosan érintően – volt ismert az alperes előtt abból, hogy a polgári engedetlenséget bejelentették, de az emögött álló személyes vélemény nem. Az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlójának személyesen nem jutottak tudomására az egyes felperesek által a médiában közölt specifikus vélemények, ilyenről az október 7-i incidens alkalmával sem volt szó. Azt általánosságban tudta, hogy az alperesi iskola dolgozói ráadásul az iskola karbantartási állapotaival kapcsolatban is folyamatosan jelzéssel éltek, de ezt nem tudta egyes felperesekhez kötni. Alperes utalt arra, hogy a felperesek a per során is nehezen tisztázták, többször módosították, mit értenek az EJEE 10. cikkének védelmi körébe tartozó vélemény alatt, ami cáfolja, hogy ők ezt az alperessel teljes konkrétságában közölték.

(13) Azt nem vitatta, hogy az alperes az EJEE 10. cikkének alkalmazásában állami entitásnak minősül.

(14) Azt vitatta, hogy az alperesi szankció a felperesek véleménynyilvánítási szabadságába való beavatkozásnak minősült volna. Az alperes kizárólag a munkabeszüntetések munkajogi szempontból jogsértő voltára reagált, és nem vizsgálta azt, hogy jogsértés mögött áll-e

valamilyen vélemény. Erre utal az is, hogy az alperes minden egyéb szempont mérlegelése és feltárása nélkül kizárólag az elmulasztott órák száma alapján alkalmazott szankciót a legsúlyosabb jogsértések elkövetőivel, akik – az alperes döntése szerint – minimum kb. egy heti tanórát mulasztottak (és kaptak írásbeli figyelemfelhívást). A felpereseket és kollégáikat a véleménynyilvánításukban senki nem akadályozta, más formában szabadon nyilváníthattak véleményt.

(15) Ha a felperesek akciója véleménynyilvánításnak, az alperesi szankció pedig a véleménynyilvánítási szabadság való beavatkozásnak minősülne, úgy alperes hivatkozott arra, hogy a beavatkozásnak volt jogi alapja: a rendkívüli felmentésekre lehetőséget adó Kjt. 33/A. § valamint a felperesi magatartás jogellenességét eredményező Nkt. 45. §. A beavatkozásnak jogszerű célja is volt, mégpedig az EJEE 10. cikkének (2) bekezdésében foglaltak szerint „mások jogainak védelme”. Ezalatt a tanulók jogainak védelmét kell érteni, amelyet az Alaptörvény XI. cikke a tankötelezettség körében biztosít, továbbá az Nkt. 45. §-a is erről rendelkezik.

(16) A jogszerű cél mentén történő beavatkozás a demokratikus társadalom szempontjából szükséges volt, vagyis amögött nyomós társadalmi érdek állt. Másképpen: megfelelt a szükségesség-arányosság tesztjének. E körben alperes ismét hivatkozott arra, hogy az alperesi munkáltató egy közérdekű tevékenységet folytató szervezet, így közérdek fűződik ahhoz, hogy ténylegesen elvégezzék a feladataikat. A közalkalmazottak fokozott lojalitással tartoznak munkáltatójuk irányába a sima munkavállalóhoz képest, így elvárható tőlük, hogy fokozottabban ügyeljenek a jogszabályok megtartására, e körben a példamutatásra is. A felpereseknek, mint tanároknak is többletfelelősségük volt a tanulók felé való példamutatás terén, amit az alperes szintén a jogkövető magatartásban való elől járásban látott. Az nem vitatott, hogy a felpereseket jó szándék vezette a polgári engedetlenség kapcsán, azonban az már saját érdekkörükben felmerülő mulasztás, hogy nem számoltak azzal, hogy ezzel összefüggésben munkajogi szankció is érheti őket. A felperesek magatartása sértette a tanulók jogait, hiszen az óráikat nem tartották meg, és ezen nem változtat, hogy az alperesi intézkedésnek milyen hatásai voltak ugyanezen a téren. A 440 óra mulasztás azonban már olyan mértékű sérelem volt a tanulók oldalán, hogy az válaszlépést követelt. Az pedig a rendkívüli felmentés természetes következményének tartható, hogy az átmeneti létszámhiány okán – amit alperes rövid időn belül, hatékonyan orvosolt – okán felmerülhettek fennakadások az alperes szolgáltatásában. A véleménynyilvánítás stílusát illetően megjegyezte, hogy a felpereseknek bármilyen törvényes formában lehetőségük volt kifejezni a véleményüket, tehát nem a polgári engedetlenség volt az egyetlen véleménynyilvánításra adott eszköz. Az alperes valóban a legsúlyosabb munkajogi szankciót választotta, azonban ennek törvényi feltételei fennálltak, továbbá a munkáltató előzőleg írásbeli figyelemfelhívással is élt, ami eredménytelennek mutatkozott. Így a jogellenes magatartás parttalanná, kontrollálatlanná vált volna, ha alperes nem alkalmaz erősebb szankciót. Az Nkt. 61. § (6) bekezdése a rendkívüli felmentés alapjául szolgáló közalkalmazotti magatartás vonatkozásában nem teszi kötelezővé, hogy a munkáltatói jogkört gyakorló az intézményvezetővel egyeztessen a jogviszony megszüntetésről. A felperesek igen súlyos, éppen az Nkt. 61. § (6) bekezdésébe illeszkedő jogsértéseket követtek el, ezért a rendkívüli felmentést a munkáltató alappal alkalmazta, vagyis ez nem egy önkényes, az egyeztetési kötelezettség megkerülését célzó válogatás volt megszüntetés egyes módjai között.

(17) Az intézkedésnek nem volt dermesztő célja vagy hatása. Céljuk kizárólag a súlyos magatartási probléma szankcionálása volt. A polgári engedetlenségi mozgalom az ilyen mozgalmak általános ciklikussága okán egyébként is egy idő után lecsengett volna, sőt amint a felperesek is utaltak arra, az engedetlenségek elbátortalanodásában a 2023. január 13-i

jogszabályváltozás is közrehatott, ami az alperes érdekkörén kívül felmerült, új körülmény volt. A jogszerű véleménynyilvánításban azonban senki nem volt akadályozott továbbra sem.

(18) Nem volt alapjogi karaktere a felperesek akciójának. Ugyanis az alperes kizárólag a munkajogi jogsértésre reagált. Egy jogsértő cselekmény nem élvezhet az alapjog-gyakorlás címén jogi védelmet, ugyanis ezzel az erővel bármilyen munkajogi jogsértést el lehetne bűjtatni valamilyen véleménynyilvánításban, ha a munkavállaló kinyilvánítja, hogy annak véleménynyilvánító jellege van. A munkáltató nem az állam, nem köteles megtartani az alapjogvédelemnek az állam – egyén viszonylatára előírt sztenderdjeit az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdésében foglaltak szerint. Amennyiben a bíróság azonban e téren a felperesekkel értene egyet, úgy alperes a jogszerű cél és a szükségesség-arányosság mérlegelése vonatkozásában az EJEE 10. cikkénél e kérdésben felhívottakra utalt itt is. A felperesek állítólagos véleménynyilvánítása egyébként is a jogviszony keretein kívül esett, többnyire nem is az alperes, hanem az állam érdekkörében felmerülő sérelmeiket artikulálták, így arra sem tarthatnak igényt, hogy a munkáltató bármilyen okból nagyobb tűrésküszöbvel viseltesse a jogsértéssel szemben.

(19) Az oktatás Alaptörvényben biztosított szabadsága nem parttalan. Egyébiránt a bírói gyakorlat akár egyetlen alkalommal történő munkamegtagadás esetén is megalapozottnak tartja a rendkívüli felmentés (és rokon jogintézmények) alkalmazását.

[60] Az alperes álláspontja szerint a munkáltatói intézkedés nem volt elkészt, mivel az irányadó bírói gyakorlat szerint azonos vagy hasonló jellegű kötelezettségszegések esetén az utolsó kötelezettség a munkáltató részére való tudomásra jutásról számít, a Kjt. 33/A. § (3) bekezdésében meghatározott szubjektív határidő.

Egyenlő bánásmód

[61] Az egyenlő bánásmód sérelmével kapcsolatban az alperes az alábbiak szerint védekezett. Elfogadta, hogy a felperesek rendelkeznek az Ebktv. 8. § j) pontja szerinti politikai véleménnyel, mint védett tulajdonsággal, helyesen jelölték meg ennek tükrében az összehasonlítható helyzetben lévő személyeket. A felperesek által elszenvedett hátrány sem volt vitatott a felek között.

[62] Az alperes az Ebktv. 19. §-a szerinti kimentés körében arra hivatkozott, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, vagyis nem volt oksági összefüggés a felperesek védett véleménye és a jogviszony-megszüntetések között. Ennek kapcsán ismételt arra utalt, hogy a jogviszony megszüntetéseknek kizárólagosan a munkabeszüntetések ténye képezte az okát, és az esetleges véleménynyilvánító karakter e körben nem számított. A felperesek maguk is azt állítják, hogy a polgári engedetlenség helyességében álló véleményük volt a csoportképző ismerv, vagyis a munkáltató emiatt különböztette meg őket. Ezzel valójában arra utalnak, hogy az engedetlenség volt a megszüntetés oka, vagyis ez is azon alperesi érvelést támasztja alá, hogy a felpereseket kizárólag a munkamegtagadással összefüggésben érte másokhoz képes hátrány. Indifferens, hogy a polgári engedetlenség mögött milyen véleménynyilvánítás volt, mert önmagában a mögöttes húzódo vélemény okán senkit nem ért hátrány, ez alapján nem ért senkit hátrányos megkülönböztetés, a felpereseket kizárólag az alapján szankcionálták, hogy a polgári engedetlenség keretében megtagadták a munkavégzést. Alperes utalt arra is, hogy számos más közalkalmazott is részt vett a polgári engedetlenségben, hozzájuk képest a felperesek vonatkozásában az egyetlen differenciálási elem a kötelezettségszegés mértéke volt.

Joggal való visszaélés

[63] Alperes azt is cáfolta, hogy a rendkívüli felmentések a joggal való visszaélés tilalmába ütköztek. Nem minősülhet a rendkívüli felmentés jogintézménye visszaélésszerű alkalmazásának, ha a munkáltató sorozatos, szándékos és súlyos jogsértés esetén figyelmeztetés, majd ismétlődő elkövetés folytán rendkívüli felmentést alkalmaz, és ezzel a munkajogi szankciók legsúlyosabbikát veszi igénybe. Felperesek érvelésének elfogadása esetén lényegében bármely jogszabályi rendelkezés vagy vállalt szerződéses kötelelem megsértése igazolható lenne bármilyen véleménynyilvánítással. A felperesek kiválasztása kizárólag az elmulasztott óraszámhoz igazodott.

[64] Alperes álláspontja szerint a joggal való visszaélés megállapításához minden esetben szükséges, hogy az alperes a visszaélésszerű hatás vonatkozásában tudatosan, szándékosan járjon el. Ez pedig a perbeli esetben semmiképp nem igazolt.

[65] Nem igazolt, hogy a felperesek véleménynyilvánításának elfojtására irányult volna a munkáltatói intézkedés, figyelemmel arra többször ismételt tényre, hogy a felpereseket önmagában a véleménynyilvánítások kapcsán semmilyen szankció nem érte, és azóta is szabadon élhetnek véleménynyilvánítási jogukkal. Az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlóját kizárólag a munkajogi értelemben vett jogsértés szankcionálásának szándéka vezette, és az intézkedéssel egyéb hatást sem kívánt elérni. A fentiekben részletezettek szerint az intézkedés dermesztő célja, hatása nem igazolt. A felperesek arra sem adtak magyarázatot, hogy miért pont az ő véleménynyilvánításokat kívánta volna elfojtani az alperes, ha rajtuk kívül még számos kollégájuk folyamodott a polgári engedetlenség eszközehez.

[66] Alperes vitatta, hogy a felperes által állított módon a tanulók jogainak sérelme következett volna be a felperesek jogviszonya megszüntetésének következtében. Továbbá természetes, hogy egy csoportosan kiadott rendkívüli felmentésnek lehetnek az alperesi tevékenységre negatív hatásai, azonban az már a munkáltató mérlegelési jogkörébe tartozó, célszerűségi döntés, hogy e következményeket milyen súllyal értékeli a rendkívüli felmentésről szóló döntésnél.

[67] A jogviszony-megszüntetések állítólagos megtorló jellegével kapcsolatban a felpereseknek olyan, egyéni körülményre (pl. a munkáltatóval fennállt konfliktus) kellett volna hivatkozniuk, amely alátámasztja azt, hogy velük szemben e körülmény okán tanúsított a munkáltató visszaélésszerű, megtorló magatartást. Ilyen egyéni körülményre azonban a felperesek nem hivatkoztak. Az október 7-i események keretében a felperesek más, szankcióval nem érintett közalkalmazottakhoz képest nem tanúsítottak kiemelt, konfliktusgerjesztő viselkedést.

[68] Igaz, hogy az alperesi iskolának súlyos karbantartási problémái voltak a perbeli időben, de életveszélyes helyzet sosem alakult ki, és az alperes sokat költött – az adott évben a tankerületben a legtöbbet költötte – az alperesi iskola infrastruktúrájára. Az összes tankerületi iskolában folyamatosan van karbantartási szükséglet. Olyanról nem volt szó, hogy az alperesi felsővezetés egy osztályt meg akart volna szüntetni, hanem: az osztályok indulásáról minden évben egyedi döntés van, amely éppen az alperesi iskola vonatkozásban nem az igazgató tervei szerint alakult. Nem igazolt tehát, hogy a pótolhatatlan vagy nehezen pótolható felperesek eltávolításán keresztül újabb hátrányt kívántak volna okozni az iskolának egy sorozatos, strukturális hátrányokozás keretében. A rendkívüli felmentések folytán előállt létszámbírány egyébként rövidesen pótolva lett.

[69] A felperesek sérelemdíj-igénye vonatkozásában alperes az egyenlő bánásmódhoz való jog sérelmét vitatta a fentiekben hivatkozottak szerint. Vagyis álláspontja szerint nem állt fent a közalkalmazotti jogviszonnyal összefüggésben elszenvedett személyiségi jogsérelem. Amennyiben a bíróság megállapíthatónak találná a személyiségi jogsértés fennállását, arra az esetre nem vitatta, hogy az a közalkalmazotti jogviszony összefügg. Alperesi álláspont szerint a felperesek nem igazoltak nem vagyoni sérelmet arra az esetre sem, hogy ha az egyenlő bánásmódhoz való joguk sérült, ezzel kapcsolatban azonban alperes további perfelvételi nyilatkozatot felhívás ellenére nem tett. Alperes nem kívánt az Mt. 166. § (2) bekezdése szerint kimentési okokra hivatkozni. A sérelemdíj mértéke kapcsán tényyszerűen nem vitatta a jogviszony megszüntetés felperesek életére gyakorolt hatását azon kivétellel, hogy a II. rendű, III. rendű és IV. rendű felperesek esetében nem ismerte el, hogy azért nem vették őket fel az alperes iskolába vagy más köznevelési intézményben, mert a perrel érintett helyzetbe kerültek. Hivatkozott arra is, hogy minden felperes olyan állásba került, ahol vagy pedagógusként dolgozik tovább, vagy tanári kompetenciáit hasznosíthatja, ezért nem mondható, hogy a jogviszony-megszüntetés következtében ellehetetlenültek szakmai pályájukon.

Az elsőfokú bíróság határozata

[70] Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte az I. r. felperest, hogy 159.000 forintot, a II. r. felperest 267.000 forintot, III. r. felperest 351.000 forintot, IV. r. felperest 369.000 forintot, V. r. felperest 215.000 forintot, VI. rendű felperest 384.000 forintot, perköltség címén fizessen meg az alperesnek.

[71] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek keresete az alábbiak szerint nem voltak alaposak.

[72] Az alkalmazott jogszabályok

[73] A perben az alábbi jogszabályi rendelkezéseket kellett alkalmazni.

[74] Magyarország Alaptörvénye I. cikk, IX. cikk, X. cikk, XI. cikk, XVII. cikk, 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről, Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről 10. Cikk – Véleménynyilvánítás szabadsága, Kjt.2. §, 33.§, 33/A.,37. §, Mt.6. §, 7. §, 8. § 9.§, 12.§,51. §, 52. §,56. § (1), 82. § (1), Ebktv. 8. § ,19. §, 21. §, Vtv. 15. §, a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 26. § ,45. § , 61.§ ,62. § (1), 63. §, 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 7. § ,13. §,105. §, a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. ,2:43. §, 2:52. § , Sztrájkvt. 1.§.

[75] Az elsőfokú bíróság a felek által nem vitatott tényállást elfogadta és rögzítette az ítéletben. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott anyagi pervezetésre és bizonyításra figyelemmel az alábbi tényállást állapította meg a vitatott kérdésekben.

[76] Az elsőfokú bíróság tanú4 és tanú5 tanúvallomása alapján sem tudta igazoltnak tekinteni, hogy a felperesek a 2022. október 7-i incidens során feltűnő aktivitást mutattak, amely alkalmas lett volna arra, hogy a mozgalom „arcaivá” válva, elkülönülve a további 18 érintett kollégájuktól, különösen kiváltsák a tankerületi igazgató ellenszenvét. Ezzel ellentétben tanú4, tanú5 és tanú6 is jelentős részben egyöntetűen nyilatkoztak arról, hogy a felperesek között voltak kifejezetten csendesebb, visszafogottabb tiltakozók, közepes aktivitást mutatók, valamint hangosabbak, aktívabbak. Megállapítható, hogy a felperesek az aktivitás, előtérbe kerülés tekintetében csoportszerűen nem emelkedtek ki a 24 karinthus engedetlenkedő pedagógus közül.

[77] tanú4 és tanú5 tanúk sem igazolták a felperesek azon állítását, hogy az október 7-i esemény kapcsán más téma is szóba került, mint az írásbeli figyelemfelhívások átadása.

[78] Az elsőfokú bíróság nem tartotta bizonyítottnak, hogy a nyilvános felületen való megjelentetés feltétlenül azt eredményezné, hogy az adott vélemény az alperesi munkáltatói jogkörgyakorló tudomására jutott. Ugyanakkor a felperesek az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlója által is tudott a polgári engedetlenségi által képviselt általánosabb véleményhez csatlakoztak.

[79] Az elsőfokú bíróság annak tulajdonított jelentőséget, ha a felperesek az óráik helyett egyéb iskolai keretek közé illeszkedő programot kísérték, vagy a meg nem tartott órák helyet feladatot küldtek, illetve tantermen kívül megtartották az órát, vagy iskolai gyakorlatra hivatkozva jogszerűen küldték haza a diákokat. Azonban felhívás ellenére nem tettek bizonyítási indítványt, ezért a bíróság e tényállításokat csak annyiban tekintette igazoltnak, amennyiben az alperes azokat nem vitatta (a Classroom-on keresztül küldött feladatok, szalagavatós felkészítés, iskolán kívüli mozis program). Ez alól kivételt képez, hogy III. r. felperesnek a színházas estével kapcsolatos állítását tanú6 és tanú5 tanú is alátámasztotta, így a bíróság ezt tényként fogadta el. A bizonyítatlan tényállításokat azonban – a felperesek terhére eső módon – a bíróság nem tudta tényként elfogadni.

[80] A felperesek nem tudták bizonyítani, hogy az alperes karbantartással kapcsolatos passzivitása, az október 7-i események, az angolos osztály nem indítása arra utaltak, hogy a tankerületi vezető „pikkelt” az alperesi iskolára, és ez adott motívumot éppen a felperesek kiválasztására, mint különösen pótolhatatlan szakemberekre. Nem lehetett azt az oksági összefüggést igazoltnak tekinteni, hogy a felperesek kiválasztására kifejezetten az iskolára irányuló büntető jelleggel került volna sor. Mindezzel szemben a felek által nem vitatott statisztikai adatok is azt mutatták, hogy az alperes következetesen azon közalkalmazottakat választotta ki a teljes tankerület területéről, akik a saját nyilvántartási adatai szerint 20 óra fölött mulasztottak, és kaptak figyelmeztető levelet.

[81] A kiválasztott felperesek köre nem esik egybe a mozgalom valódi arcaival sem, hiszen tanú2-t, aki az összes tanú vallomása szerint a polgári engedetlenség éllovasa volt, de csak 17 órát mulasztott, nem érintette a szankció, míg a mozgalomban kifejezetten csendes szerepet betöltő egyes felpereseket pedig igen.

[82] Nem volt bizonyított az sem, hogy az alperes részéről döntést hozó törvényes képviselő felső utasításra vagy befolyás mentén járt volna el.

[83] A dermesztő hatás vonatkozásában a bíróság az összes tanú által megerősített, és a statisztikai adatokkal is megtámogatott módon megerősítettnek találta, hogy a polgári engedetlenségi aktivitásra elbátortalanítóan hatottak a rendkívüli felmentések. Ugyanakkor a mozgalom befagyásának más okai is voltak – a felperesek által is beismert és a tanúk által is megerősített módon -, így például a 2023. január 13-i jogszabályváltozás. Azonban az nem volt alátámasztott, hogy a munkáltatói szankció a véleménynyilvánítás egyéb formáira is

dermesztőleg hatott volna, sőt maguk a felperesek is akként nyilatkoztak, hogy ezt követően a kollégák inkább a formálisan is jogszerű véleménynyilvánítási megoldások felé nyitottak.

[84] Az elsőfokú a bíróság megállapította, hogy a felperesek és engedetlenkedő kollégáik által produkált 440 óra további hiányzás jelentős további, zavart keltő körülmény volt az iskola (tanár kollégák, diákok) életében.

[85] A felperesek sikeresen igazolták, hogy távozásuk milyen szakmai veszteséget okozott a diákoknak. tanú3 tanú segítségével volt feltárható, hogy hány óra maradt el a felperesek hiányában, melyet az elsőfokú bíróság valósnak fogadta el az alperes pusztá tényállításával szemben. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a KRÉTA-ban rögzített helyzet nem feltétlenül pontosan tünteti fel a tényhelyzetet. Számos adat merült fel a perben a KRÉTA-val kapcsolatos működési hiányosságokra az alperesi szervezeti képviselő is utalt.

[86] A felperesek érdekében állt volna, de nem bizonyították, hogy későbbi munkakeresésük során azért érte őket hátrány, mert őket az alperesnél a perbeli szankció érte, így ennek hiánya az ő terükre esett.

A jogviszony megszüntetések indokolásának valósága, a kötelezettségszegés ténye, lényegessége, szándékossága

[87] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet a felperesek azon álláspontjával, miszerint az indokolásban foglaltak nem valósak, figyelemmel arra, hogy ott egész napok kerültek megemlítésre. Ezzel szemben a rendkívüli felmentések szövegezése úgy szólt, hogy az érintett felperes meghatározott napokon (jogellenesen) „nem végzett munkát”. E megfogalmazás a szavak általános szemantikai értelmezését alapul véve nem tartalmaz szűkítést arra nézve, hogy a napon belül milyen terjedelemben maradt el a munkavégzés. Nem kizárt tehát az az értelmezés sem, hogy az adott munkanapnak csak egy részében nem vette fel a felperes a munkát. A valóság követelményének e megfogalmazás megfelel. A perben a munkáltatónak lehetősége van konkretizálni, hogy az összefoglaló jelleggel megjelölt felmondási indokon belül milyen részletes tényállást vett figyelembe.

[88] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy adott tanár által megtartandó óra a pedagógus munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott e jogviszonyból származó kötelezettsége. Az alperesi intézménynél nem vitatott módon a munkaidő-beosztásra az iskolaigazgató jogosult, az iskolai órarend pedig ennek eszköze. A munkaidő-beosztás közlésére ennek általános szabályai szerint kerülhetett és került sor. A felperesek részére megfelelő időben került közlésre a munkaidő-beosztásuk. Az órartartási kötelezettség esetén 52. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt utasításteljesítési kötelezettség sérelmét jelenti az is, ha a pedagógus egyáltalán nem dolgozik, de az is, ha a pedagógus az utasítástól eltérően egyéb munkaköri feladatait látja el. A pedagógus közalkalmazott nyilvánvalóan nem dönthet úgy önhatalmúlag, hogy órarend szerinti órartartási kötelezettsége helyett más munkaköri feladatát látja el, hiszen ilyen esetben a munkáltatói utasítás nemcsak a munkában töltendő idő kereteire, hanem az elvégzendő munkafeladatra is vonatkozik. Ezért a felperesek a kötelezettségszegő magatartásuk cáfolataként semmiképp nem hivatkozhattak arra, hogy az órartartási kötelezettségük idejében önkéntes elhatározásból esetleg más feladataikkal foglalkoztak.

[89] A megállapított tényállás szerint a rendkívüli felmentésekben szereplő napokon az I. r. felperes összesen 23, II. r. felperes 25, III. r. felperes 33, IV. r. felperes 22, V. r. felperes 20, VI. r. felperes 24 órarend szerinti órát jelentett polgári engedetlenségnek. Ez annyit jelent,

hogy ezekben az órákban a felperesek nem tartották meg az órarend szerinti óráikat, az alábbi kivételekkel: II. r. felperes 2 óra esetében valójában egyéb munkáltatói utasításnak tett eleget azzal, hogy OKTV-n felügyelt, vagyis e vonatkozásban kötelezettségszegésről nem beszélhetünk; III. r. felperes a munkaidő beosztására jogosult igazgatóval egyeztetve jogszerűen engedte el 2 órájáról a diákjait a színházprogram miatt; V. r. felperes 2 órát – végzős osztály osztályfőnökeként elfogadható okból – rendhagyó tartalommal, de megtartott. Így valójában II. r. felperes esetén 23 óra, III. r. felperes esetén 31 óra, V. r. felperes esetén 18 óra tekinthető ténylegesen kötelezettségszegő módon elmulasztottnak.

[90] Helyesen hivatkozott arra az alperest, hogy ezen órák tekintetében a felperesek maguk adtak szándékosan megtévesztő információt a munkáltatói jogkör gyakorlójának, azt jelezve, hogy e körben is polgári engedetlenségben vesznek részt. Ezzel felróhatóan megsértették az Mt. 6. § (2) bekezdése szerinti együttműködési és tájékoztatási kötelezettségüket. Az Mt. 6. § (1) bekezdése szerint saját felróható magatartásukra előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak. Ezért, bár érintett órák tekintetében valós kötelezettségszegés nem állapítható meg, a felperesek nem hivatkozhatnak a kötelezettségszegés következményei alóli mentesülésre e körben sem. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy nagyságrendjében kevés számú órát érint ez mindegyik érintett felperesnél (10 %), így az sem változtatna az eset megítélésén, ha ezeket az órákat levonnák a kötelezettségszegéssel érintett órákból.

[91] Nem érinti a kötelezettségszegés tényét, ha egyes felperesek (a tényállásban megállapítottak szerint: I. r., V. r. és VI. r. felperesek) önállóan végezhető feladatokat küldtek az órák megtartása helyett a diákoknak. Az órátartási kötelezettség a pedagógus munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott részéről személyes közreműködéssel valósítandó meg, nem helyettesíthető önállóan megoldható feladatok kiadásával. Egyébiránt pedig e körben is irányadók az előző bekezdésben foglaltak az Mt. 6. § (1) és (2) bekezdésével, és ezeknek az ilyen órák megítélésére gyakorolt hatásával kapcsolatban írtak.

[92] Amennyiben a felperesek a megtagadott órák alatt a közvetlen vezető tudomásával, jóváhagyásával más feladatot teljesítettek, vagy önállóan megoldható feladatot küldtek, ennek a kötelezettségszegés jelentős mértékének értékelésénél van szerepe.

[93] Azon órákat, amelyeken a IV. r. felperes temetés miatt jogszerűen lehetett volna távol (Mt. 55. § (1) bek. f) pont), de erre az időre polgári engedetlenséget jelentett, a felperes választása szerint polgári engedetlenség miatt megtagadott óráknak kell tekinteni. tanú6 tanú azt is elmondta, hogy megpróbálta rábeszélni a IV. r. felperest arra, hogy inkább a jogszerű jogcímen legyen távol, de IV. r. felperes tudatosan és kifejezetten a polgári engedetlenséget választotta. Így ezek szintén kötelezettségszegéssel érintett óráknak számítanak.

[94] A III. és a VI. r. felperesek vonatkozásában az október 5-i nappal kapcsolatban kérdéses volt, hogy milyen kötelezettségüket szegték meg. Az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a fenti, mulasztással érintett óraszámra ez a nap nem számít bele, mivel órátartási kötelezettségük nem vitatott módon nem volt. Az alperes hivatkozása szerint a III. és VI. r. felpereseknek erre az időre az Nkt. 65. § (5) bekezdése szerinti kötött munkaidejük terhére lehetett volna egyéb, az órátartáson kívüli pedagógusi feladatot előírni (Nkt. 65. § (6) bekezdés), azonban erre nem kerülhetett sor, mert a felperesek már előre megtagadták a munkavégzést. Ez az érvelés nem állja meg a helyét. A fentiek szerint nem volt vitatott, hogy az alperesi iskolában az igazgató rendelkezett a munkaidő-beosztás jogával, s e körben a pedagógusok részére – teljes munkaidejük 55-65 %-át meghaladóan, de a kötött munkaidő keretéig terjedően – a tanórákon kívül egyéb, az ágazati rendelkezésekben részletesen meghatározott pedagógusi feladatokat írhatnak elő, amelyeket a pedagógusoknak kötött időben kell teljesíteniük. Szintén nem volt vitatott, hogy az igazgató munkaidő-beosztás általános szabályai szerint (a Kjt. 2. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Mt. 97. § (5)

bekezdése, valamint a speciális ágazati szabályok alapján) irányadók. A munkaidő-beosztást az általános szabályok szerint egy héttel korábban, egy hétre előre szükséges közölni, s ez még később – az Mt. 97. § (5) bekezdése, valamint a speciális köznevelési ágazati szabályok szabályai szerint – módosítható. Az alperes olyan állítást tett, hogy a III. r. és a VI. r. felperesek esetén október 5. napjára nem volt előírva munkaidő. A felperesek csupán 1-2 nappal előbb jelezték, hogy polgári engedetlenségben fognak részt venni. Nem helyes tehát az az érvelés, hogy a munkáltató nem írhatott volna nekik elő ez időre rendes munkaidőt a kötött munkaidő terhére, vagyis, ha erre nem került sor, ennek nem az volt az akadálya, hogy a felperesek polgári engedetlenséget jelentettek. Amennyiben tehát a III. és VI. r. felpereseknek e napra munkaidőt nem osztottak be, nem terhelte őket semmilyen rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség, amit megtagadhattak volna. Az Mt. 52. § (1) bekezdésének b) és c) pontja ugyanis nem általánosságban írja elő a rendelkezésre állás kötelezettségét a munkavállalónak, hanem csupán a munkáltatói utasítás időbeli keretei között meghatározottak szerint. Így e körben kötelezettségszegés nem állapítható meg akkor sem, ha erre az időre a felperesek végül maguk ragaszkodtak ahhoz, hogy ezt polgári engedetlenségnek tekintsék. A III. és a VI. r. felperesek rendkívüli felmentése tehát az október 5-re írt munkamegtagadás vonatkozásában nem valós. Mindazonáltal a III. és a VI. r. felperesek ezen felül is a fentiek szerint 33, illetve 24 órát engedetlenkedtek. Jogsértésük megítélésénél ez utóbbi mulasztást lehetett figyelembe venni.

Sztrájk

[95] A felperesek hivatkoztak arra, hogy tulajdonképpen a sztrájkjogukkal éltek az Alaptörvény XVII. cikke (2) bekezdésének értelmében. A munkáltató pedig bírósági úton nem győződött meg arról, hogy valóban jogellenes volt-e a munkabeszüntetés.

[96] Az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperesek a perbeli időszakban végig, és a perben is következetesen állították, hogy tiltakozásukat kifejezetten nem a sztrájk törvényes keretei között kívánták folytatni, hanem jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy ezt polgári engedetlenségnek címezzék. Álláspontjuk szerint a sztrájkjogot a jogalkotó túlkorlátozta és alkalmatlanná tette a hatékony érdekképviselőre.

[97] A felperesek kifejezetten elhatárolódtak és szándékosan a munkabeszüntetés Sztrájktörvényen kívül módját választották. Erre figyelemmel az alperesben nem lehetett kétség a felől, hogy nem a sztrájkjogukat kívánják gyakorolni és a fő kötelezettség elvárása alóli kivételt tiszteletben tartva, távollétüket tűrniük kellene. Nem volt szükséges tehát a felperesek következetes nyilatkozata ellenére nemperes eljárást indítani az akció jogszerűségével kapcsolatban.

[98] Azt sem lehetett elfogadni, hogy a felperesek tevékenysége a sztrájkjog jogalkotói korlátozását megelőző mérce szerint jogszerű sztrájknak lett volna megfeleltethető, hiszen a jogszerű sztrájknak a még elégséges szolgáltatás megtartásán túl, egyéb előfeltételei is vannak, amely a sztrájk törvényes kiszámítható, kontrollálható keretek között való tartását biztosítják, amelyek a polgári engedetlenség során nem valósultak meg.

[99] A felpereseknek tehát a sztrájkjoggal kapcsolatos érvelésük mentén sem mentesülhettek a kötelezettségszegés követelményei alól.

A jogviszony megszüntetések indokolása szerinti kötelezettségszegés jelentős mértéke

[100] A jelentős mértékű kötelezettségszegés kapcsán kialakult bírói gyakorlat szigorú álláspontot foglal el, miszerint akár egyetlen alkalommal történő jogosulatlan munkamegtagadás és rendkívüli felmentést vonhat maga után. A felperesek sorozatos több napot és összességében nagyjából egy heti pedagógusi tanóra-számot elérő munkabeszüntetése fő szabály szerint feltétlenül jelentős mértékűnek minősült volna.

[101] A bíróság a kötelezettségszegés jelentős mértékének alátámasztására irányuló érveléseket az alábbiak szerint értékelte.

[102] A megállapított tényállás szerint tényszerűen nem állta meg a helyét a felperesek azon érvelése, hogy az alperes felróhatósága eleve fennállt abban a tekintetben, hogy a tanárhiány okán a rendszerszinten jelentkező helyettesítési szükségletekkel nem foglalkozott, ezért a felperesek és kollégáik által produkált további mulasztásokkal kapcsolatban indokoltan nem léphetett volna fel. Ezen érvelés tényalapjával ellentétesen az nyert bizonyítást, hogy korábban státuszhiány vagy egyéb „természetes” okok miatt nem volt jelentős az óraelmaradások száma, így a 440 engedetlenkedéssel érintett óra nagyfokú alkalmazkodási kényszert jelentett. Így az erre alapított felperesi érveléssel a bíróságnak nem kellett foglalkoznia.

[103] A felperesek azzal érveltek, hogy bár az alperes a tanulók jogainak védelmére is hivatkozott a rendkívüli felmentésekben, a munkáltatói jogkör gyakorlója e körben nem egyeztetett az igazgatóval, a szülőkkel, és valójában éppen, hogy nagyobb érdek- és jogsérelmet idézett elő. Az alperes ezzel szemben fenntartotta, hogy a tanulók jogai, érdekei az engedetlenkedésnek való véget vetést kívánták meg még akkor is, ha ezzel átmeneti létszámhiány és szolgáltatáskiesés lépett fel.

[104] Ezzel kapcsolatban, bár a rendkívüli felmentés jogszerűségéhez kapcsolódóan alapvetően csak a felmentés közléséig felmerülő tények vizsgálhatók, a bíróság e körben kitekintett az utólagos eseményekre is, amelyek természetesen még nem alakíthatták az alperes tudattartalmát a szankció megtételekor. A jogviszony-megszüntetések következményeinek vizsgálata arra nézve tudott információval szolgálni, hogy az alperesnek vajon mennyire kellett reálisan számítania arra, hogy a rendkívüli felmentésekkel veszélyeztetheti mások jogainak érvényesülését. Ezért az utólagos események sem voltak kirekeszthetők a tényállásból. A bíróság e körben értékelte, hogy a megállapított tényállás szerint az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlója valóban nem mérte fel, hogy az intézkedésének milyen hatása lesz a tanulók tankötelezettségének teljesítésére, az oktatás színvonalára. Tényként kellett megállapítani, hogy a rendkívüli felmentése következtében a tanulók valóban hátrányokat szenvedtek az oktatás színvonala, kontinuitása terén. Az alperesi intézkedés nem vette figyelembe, hogy a tanulók bizalmi, érzelmi kötődésre épülő tanulási folyamata sérül, ha létszám szerint pótolják a kieső tanárt, és különösen igaz ez egy nulladikos vagy egy végzős osztály, továbbá egy speciális tanulási teljesítményre orientált csoport (pl. nemzetközi érettségi, OKTV, fakultációs csoport) vonatkozásában. Ez különösen megállapítható volt a II. r. felperes fakultációs csoportvezetési, osztályfőnöki, a III. r. felperes nemzetközi érettségire felkészítő, a IV. r. felperes német nyelven biológiát tanító, az V. r. felperes osztályfőnöki, a VI. r. felperes OKTV-re felkészítő tevékenysége esetén. Mindazonáltal az alperes részéről is alapos hivatkozás volt, hogy munkáltatóként figyelemmel kellett lennie arra, hogy a felperesek és kollégáik egy olyan, jogellenes munkabeszüntetéssel járó gyakorlatot folytattak, amely – a törvényes sztrájkkkal ellentétben – szabályozatlan, kontrollálhatatlan, nem konkrét sztrájkkövetelések mentén zajló, parttalan munkabeszüntetéseket vetített előre. Míg a jogszerű sztrájknál a munkáltató és a szolgáltatás

biztonságának keretét ad a törvényes szabályozás, vannak határozott sztrájkkövetelések, amelyek az érdekvita tárgyát képezik, a felek együttműködni kötelesek (Sztrájkvt. 1. § (1) és (3) bek., 4. § (1) bek.) és a jogellenességbe forduló sztrájk esetén a rendkívüli felmentésben álló munkáltatói szankcionálás lehetősége fennáll (BH1995. 545., BH1996. 563.), a polgári engedetlenség eleve jogi kereteken kívül zajlik. Így semmi nem biztosítja, hogy ha a munkáltató, amely a tanulók Alaptörvényben X. és XI. cikkében rögzített alapvető jogait, valamint az Nkt. 45. §-ában ágazati szinten rögzített, ebből levezetett jogait, tankötelezettsége teljesítésének kereteit köteles biztosítani, eltűri a polgári engedetlenséget, e kötelezettségeit teljesíteni tudja. Megállapítható tehát, hogy egyszerre volt igaz, hogy a munkáltatói intézkedés rövidtávon a tanulók jogait sértette, hosszútávon viszont azok biztosítására alkalmas eszköz volt. Továbbá a munkáltatónak elsősorban a munkavállalói jogsértés súlyához, és nem az intézkedés esetleges következményeihez kellett igazítani a szankció súlyát. Az alperes a fentiek szerint a kötelezettségszegés jelentős mértékének értékelésénél alappal tulajdonított annak jelentőséget, hogy a felperesek huzamosan, írásbeli és több ízben történő igazgatói szóbeli figyelemfelhívás ellenére nem hagytak fel a jogellenes munkabeszüntetéssel, és ezzel veszélyeztették az oktatás kontinuitását, a tanulók jogait. Az alperes joggal hivatkozott arra is, hogy minden azonnali hatályú jogviszony-megszüntetés természetes módon átmeneti létszámhiánnyal és a szolgáltatás átmeneti zavarával járhat, amelynek feloldása az intézkedésről való döntéskor még nem feltétlenül látható. A munkáltatói intézkedésnek a kötelezettségszegés súlyához, és nem a szolgáltatáskiesés várható mértékéhez kell igazodnia. Ezek a következmények valóban a célszerűségi szempontú munkáltatói mérlegelés körében értékelhetők, vagyis – a jelentős mérték megítélésének szempontjából – a jogvita keretein kívül esnek.

[105] A felperesek bizonyították, hogy az iskolavezetésen keresztül folyamatosan és mindig előzetesen tájékoztatták a szülőket, diákokat, és sokan támogatták is az akciójukat. Ugyanígy a kötelezettségszegések mértékét enyhíti, hogy az I. r. 5 óra és az V. r. felperes 1 óra, a VI. r. felperes pedig az órák túlnyomó része, vagyis 20 óra vonatkozásában bizonyított módon küldött önállóan végezhető, a tanulást segítő feladatot a tanulóknak. Mindezek valóban a kötelezettségszegések jelentős mértékét, súlyát enyhítő tényezők, és a felperesek őszinte motívumaira, a következményeket enyhítő, a tanulók jogait védő törekvéseire utalnak.

[106] A bíróság nem értékelte külön enyhítő jellegű vonásnak, hogy a polgári engedetlenség békés keretek között zajlott, hiszen ez nem külön érdem a köznevelésben dolgozó személyek részéről, hanem a legalapvetőbb magatartási követelmény.

[107] A bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperesek éves óraszámuknak csak töredék részét, legfeljebb 3 %-át mulasztották el. A fentiek szerint a bírói gyakorlat alapján akár egyetlen, néhány órás munkamegtagadás is azonnali hatályú jogviszony-megszüntetéssel értékelhető. Nem számít, hogy egy önkényesen meghatározott referencia-időtartam alatt a munkabeszüntetés milyen arányú volt az elvégzett munkához képest.

[108] A bíróság nem találta megalapozottnak azt a felperesi érvelést, hogy a munkabeszüntetések alkalmoszerűek voltak. Utalt arra, hogy a polgári engedetlenségek szervezeten, egyeztetetten, iskolaszinten koordináltan történtek, folyamatjellegűek voltak, a vezetői figyelmeztetések ellenére is fennmaradtak, tehát nem mondható, hogy szórványosak, alkalmoszerűek lettek volna.

[109] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a jelen perben megállapított tényállás szerint az alperes következetes volt abban, hogy a legtöbb órát mulasztott közalkalmazottat szankcionálta és még arra sem volt tekintettel, hogy ennek a tanulók érdekeinek milyen rövidtávú következményei lehetnek, így a felperesek ezzel kapcsolatos érve megalapozatlan.

[110] Az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta a felperesek véleménynyilvánítási szabadságával kapcsolatos érvelését.

[111] Ennek kapcsán a bíróság az EJEE 10. cikkéhez fűződő EJEB-gyakorlatban kimunkált vizsgálati szempontrendszeret vette alapul.

[112] Az EJEE 10. cikke szerint elsőként vizsgálni kellett, hogy a felperesek cselekménye véleménynyilvánításnak tekinthető-e, élvezi-e az e cikk szerinti cselekményekre vonatkozó védelmet, és ezzel összefüggésben az alperesi reakció a véleménynyilvánításba való beavatkozásnak számít-e. Az alperes vitatta, hogy egy jogsértő cselekedet a véleménynyilvánítási szabadság hatálya alatt jogi védelmet élvezhet, továbbá azzal érvelt, hogy ő kizárólag a felperesek magatartásának munkajogi aspektusára reagált (a munkabeszüntetést adekvát jogkövetkezménnyel sújtva), és nem volt figyelemmel arra, hogy ezzel a felperesek bármilyen véleményt ki akarnak-e fejezni. A bíróság – amint erről anyagi pervezetésben tájékoztatást is adott – ezzel kapcsolatban irányadónak tartotta az EJEB azon gyakorlatát, mely szerint akkor tartható valamely cselekedet véleménynyilvánításnak, ha a cselekménynek az eset összes körülménye alapján, objektív szemszögből elsősorban véleménynyilvánító karaktere van elsősorban a cselekmény természetét tekintve, de ideértve például a felperesek céljait, szándékait stb. Továbbá akkor lehet a véleménynyilvánítás szabadsága sérelmét megvalósító intézkedésként elfogadni a felpereseket ért szankciót, ha az eset összes körülménye alapján a sérelmezett intézkedés meghatározó módon a felperesek vagy mások véleménynyilvánításának elfojtásához és nem az érintett szakmai alkalmatlanságához vagy magatartási problémájához kapcsolódott.

[113] A felperesek cselekménye karatkeresztikájának meghatározásakor a bíróság figyelembe vette, hogy a véleménynyilvánításnak nem kell verbálisnak lennie, hanem az állhat valamilyen expresszív tartalmú cselekedet tanúsításában (Müller és Társai kontra Svájc, 10737/84. sz.; Ulusoy és Társai kontra Törökország, 34797/03. sz.; Axel Springer AG kontra Németország, 39954/08.; Melike kontra Törökország, 35786/19. sz.), ennek tehát a polgári engedetlenség megfelelt. Továbbá az EJEB gyakorlatában valamelyest jogsértő karakterrel bíró cselekmények is élvezhetik a 10. cikk védelmi körét, amennyiben azok elsősorban véleménynyilvánító karakterűek (pl. egy szobor véleménynyilvánítási célú, festékekkel történő leöntése – Murat kontra Törökország, 9540/07. sz. –, kés felvitele a repülőgépre a biztonsági rendszer hatékonyságáról való újságírói tudósítás végett – Erdtmann kontra Németország, 56328/10., illegális fegyvertartás az erre vonatkozó szabályok kijátszhatóságáról való újságírói tájékoztatás végett – Salihu és Társai kontra Svédország, 33628/15. stb.). Azonban a súlyos, büntetőjogilag értékelhető jogsértéssel járó cselekményeket az EJEB akkor sem tekintette a 10. cikk hatálya alá tartozónak, ha annak véleménynyilvánító aspektusa is van (Kotlyar kontra Oroszország, 38825/16.).

[114] A véleménynyilvánítási szabadságba való beavatkozásról akkor van szó, ha az alperesi szankció természete szerint nem valamely fegyelmi vagy alkalmassági problémához kapcsolódik, hanem a véleménynyilvánításra reagál (Baka kontra Magyarország, 20261/12.; Harabin kontra Szlovákia, 58688/11.; Wille kontra Liechtenstein, 28396/95., Žurek kontra Lengyelország, 39650/18.; Krstan Simić kontra Bosznia-Hercegovina, 75255/10). Önmagában a szólásszabadság gyakorlása nem oldja el az egyént a rá vonatkozó jogi kötelezettségektől (Kotlyar kontra Oroszország, 38825/16., Pentikäinen kontra Finnország, 11882/10.).

[115] A bíróság a felek egyező előadása alapján elfogadta, hogy az alperes az EJEB esetjogát is tekintve állami entitás (Libert kontra Franciaország, 588/13. sz.), vagyis a véleménynyilvánítási szabadságba – akár munkáltatóként – történő beavatkozása az EJEE 10. cikke szerinti állami beavatkozásnak minősül, amelynek jogszerűségét a 10. cikk 2. bekezdése szerint kellett értékelni.

[116] A bíróságnak ezt követően – az EJEE 10. cikk 2. bekezdése alapján – vizsgálta, hogy volt-e a beavatkozásnak jogi alapja. Ezt a perbeli esetben a Kjt. 33/A. § (1) bekezdésének a) pontja adta, amely a közalkalmazottak minősített kötelezettségszegése esetére lehetővé teszi a rendkívüli felmentést, mint szankciót. Az alperes hivatkozott e körben az Nkt. 45. §-ára is hivatkozott, amellyel a rendkívüli felmentésekben foglalt kötelezettségszegés súlyát kívánta alátámasztani. A beavatkozás jogi alapjának meglétével összefüggésben a felperesek vitatást nem terjesztettek elő, és a bíróság is úgy találta, hogy a rendkívüli felmentéseknek, mint a véleménynyilvánítási szabadságba való beavatkozást jelentő állami aktusnak volt jogszabályi alapja az alperes által megjelöltek szerint.

[117] Az alperesnek rá kellett mutatnia, hogy milyen, az EJEE 10. cikkének (2) bekezdésében szereplő jogszerű cél vezette a véleménynyilvánítási szabadságba való beavatkozás során. Ezt az alperes a „mások jogainak védelme” fordulatban jelölte meg, amit az Alaptörvény ezen belül is a tanulók jogainak védelme, amely tankötelezettségük teljesítésében áll az Alaptörvény XI. cikkében szereplő alapvető jogokban továbbá az Nkt. 45.§-a szerinti tanulói jogokban, vagyis a tanulók tankötelezettségének teljesítéséhez kapcsolódó jogokban konkretizált. A felperes arra hivatkozott, hogy az EJEB Otto Preminger Intézet kontra Németország ügyben hozott határozata utal arra, hogy ezt álláspontja szerint jobban kellett volna konkretizálni, de e döntésből nem jelölte meg, hogy mely rendelkezés támasztja alá ezen érvelését, és a bíróság maga sem találta relevánsnak az adott EJEB-határozatot. Ezzel szemben a bíróság elfogadta, hogy az alperes alappal hivatkozott a jelen ítéletben már kifejtettek szerint a tanulók jogainak (hosszútávú) védelmére, mint a polgári engedetlenségek megfékezésének céljára. Az alperes a rendkívüli felmentésben veszélyeztető jellegű magatartást jelölt meg, tehát nem kellett azt vizsgálni – a felperes hivatkozása szerint –, hogy az Nkt. 26. §-ában szabályozott pedagógiai program az érintett diákok vonatkozásában valóban nem tudott megvalósulni. A tanmenet lefolytatására valóban kockázatot jelentett a felperesek jogi kereteket átlépő munkabeszüntetési mozgalmá.

[118] Végül azt kellett vizsgálnia a bíróságnak, hogy a véleménynyilvánítási szabadságba való beavatkozás az EJEB esetjogában kifejtett szempontok szerint mennyiben volt szükséges egy demokratikus társadalomban, vagyis fennállt-e olyan, nyomós érdek, amely mentén a véleménynyilvánítást korlátozni lehetett. Ez lényegében a szükségességi-arányossági teszt jellegét öltő mérlegelést igényelt, amelynek során – a bíróság EJEB gyakorlathoz illeszkedő anyagi pervezetését követve – a feleknek módjukban állt előadni érveiket. A bíróság e körben mindkét fél hivatkozása alapján értékelte, hogy a felperesek közalkalmazottak, ezen belül tanárok voltak, akiknek szerepe mintaadó a diákok számára. Az EJEB több döntésében értékelte, hogy a tanárok tekintélyszemélyek a fiatalok részére, akiknek speciális kötelezettségeik és felelősségi területeik vannak, ami az iskolán kívüli magatartásukat is át kell, hogy hassa (Volkmer kontra Németország, 39799/98.; Mahi kontra Belgium, 57462/19.). Az EJEB gyakorlata szerint ez azt indikálja, hogy a tanárok szólásszabadsága erősebb kötöttségeknek van alávetve. Munkaviszonyban – mint a felek együttműködésére, kölcsönös bizalomra épülő jogviszonyban a munkavállalótól egyébként is fokozottabb lojalitás várható el, ami a szólásszabadság térrénumának szűkülésével jár (Rubins kontra Lettország, 79040/12.; Palomo Sánchez és Társai kontra Spanyolország, 28955/06., 28957/06., 28959/06. és 28964/06.; Matúz kontra Magyarország, 73571/10.). Ez fokozottan igaz a közszolgálatban dolgozók esetén, akiktől a szólásszabadság gyakorlása során magasabb fokú lojalitás várható el a demokratikus jogrend tiszteletben tartása érdekében (Vogt kontra Németország, 17851/91.; Wille kontra Liechtenstein, 28396/95.; Ahmed és mások kontra Egyesült Királyság, 65/1997/849/1056.; Kudeszhkina kontra Oroszország, 29492/05.). Mérlegelni kellett azt is, hogy a felperesek álláspontja szerint éppen a közoktatás ügye mellett való bátor kiállásban kellett mintát adni a diákok részére. Ugyanakkor a felperesek ugyanilyen mértékben és módon tiltakozhattak volna a sztrájk keretei között, mivel maguk

sem lépték át a sztrájkolásra adott kereteket. Jogszerű véleménynyilvánításukat nem akadályozták, így véleményüknek – akár a sztrájkjog korlátozásával kapcsolatos véleményüknek – más módon is hangot adhattak volna. A bíróság értékelése szerint mindez arra mutat, hogy a felperesek esetében indokolt, hogy a diákoknak is mintaként szolgáló véleménynyilvánításuk ne öltön jogellenes formát.

[119] A felperesek nem vitásan fontos, súlyos közéleti ügyben nyilvánítottak véleményt, ami mindig magasabb szintű védelmet élvez (Stoll kontra Svájc, 69698/01.; Animal Defenders International kontra Egyesült Királyság, 48876/08.).

[120] Nem volt vitás, hogy a felpereseket jószándék, őszinte motívum vezette, vagyis nem fedezhető fel olyan rosszindulatú, ártó, érdekevezérelt motívum, ami a szólásszabadságba való erőteljesebb beavatkozás arányossága mellett szólna (Kudeshkina, Fuentes Bobo kontra Spanyolország, 39293/98., Palomo Sánchez).

[121] A véleményközlés stílusa szintén lehet a beavatkozás szükségességét, arányosságát befolyásoló tényező (Palomo Sánchez); e téren a perbeli esetben a felperesekkel szemben nem emelhető kifogás, hiszen a polgári engedetlenség nem volt agresszív, sértő, támadó, hanem elfogadható, kulturált, sőt sokak által támogatott keretek között zajlott.

[122] A szankció súlya szintén befolyásolhatja a beavatkozás arányosságát (Szima kontra Magyarország, 29723/11, Halet kontra Luxemburg, 21884/18.). E körben a felperesek a Vtv. 15. §-ában foglalt szabályokra is hivatkoztak. Annak nem volt jogszabályi alapja, hogy az alperes számára kötelező lett volna a rendkívüli felmentés indokolásában kifejtetni, hogy miért nem alkalmazott az Mt. 56. §-a szerinti hátrányos jogkövetkezményt. A bíróság amellett foglalt állást, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint a perbelinél sokkal enyhébb esetekben is elfogadott a legsúlyosabb munkajogi szankció. A munkabeszüntetés – ha annak jogszerű oka nincs – munkajogi főkötelezettség sérelmét jelenti. A figyelmeztetések mellett sorozatosan, következetesen, rendszerbe foglaltan tanúsított munkabeszüntetés igen súlyos jogsértésnek minősül, amely a munkajog eszköztárában a legsúlyosabb jogkövetkezményt is magával vonhatja. Sőt, amennyiben a munkáltató huzamosabb ideig eltér egy sorozatos munkavállalói jogsértést, úgy az idő előrehaladtával a munkavállaló egy idő után hallgatólagos jóváhagyást vélhet, és ez a későbbiekben erodálhatja egy súlyosabb munkajogi szankció okszerű alkalmazásának lehetőségét, illetve cáfolhatja, hogy a munkáltató jelentősnek tekint egy adott típusú jogsértést (Mfv.I.10.081/2018/5.). Ez üzenetértékkel bírhat más munkavállalók felé is, akik szintén bátorítást kaphatnak a jogsértő magatartás folytatására. Erre figyelemmel a munkáltató részéről a többszöri figyelmeztetés után indokolt volt súlyosabb szankciót alkalmazni. Az a körülmény, hogy a munkavállalók nem kaptak díjazást az elmulasztott órákra, nem számít szankciónak, hiszen az utasítás ellenére el nem végzett munkáért természetes módon nem jár díjazás (Mt. 42. § (2) bek. b) pont).

[123] A bíróságnak a szükségesség-arányosság körében értékelnie kellett, hogy a felperesek vonatkozásában volt-e az intézkedésnek dermesztő célzata, azaz arra irányult-e, hogy a véleménynyilvánításukat elfojtsa, továbbá a felperesek engedetlenkedő kollégái vonatkozásában felfedezhető-e dermesztő cél vagy hatás (Wille, Rubins, Csánics kontra Magyarország, 12188/06.; Wojtas-Kaleta kontra Lengyelország, 20436/02.). E téren a bíróság arra mutat rá, hogy az EJEB ilyen esetekben hangsúlyt fektet arra, hogy a felpereseknek vagy az egyéb érintetteknek volt-e lehetőségük egyéb módon kifejtetni a véleményüket, akadályozták-e őket véleménynyilvánítási szabadságuk gyakorlásának egyéb formáiban (Kotlyar). A felperesek következetesen arról számoltak be, hogy a legális véleménynyilvánítást sem az alperes, sem más nem korlátozta sem ők, sem környezetük vonatkozásában, e téren senkit szankció nem ért. A munkáltatói szankciónak érzékelhető hatása volt a polgári engedetlenségi mozgalom befagyására. Ez azonban nem jelentette egyúttal azt, hogy a felperesek vagy kollégáik véleménynyilvánítási lehetőségei is befagytak,

sőt saját nyilatkozatuk szerint ez a véleménynyilvánítás legális formái felé terelte őket. Ugyanez történt a perbeli időben is, amelynek során az alperesi vezetéstől kifejezett üzenetet kaptak arra nézve, hogy véleményüket legális formában kockázat nélkül kinyilváníthatják. E ponton kellett jelentőséget tulajdonítani annak, hogy a felperesek maguk kapcsolták össze elválaszthatatlanul a véleménynyilvánításukat egy súlyos munkajogi jogsértéssel. Nem várhatták el a munkáltatótól, hogy a cselekményük munkajogi aspektusára egyáltalán nem reagál, így számolniuk kellett azzal, hogy véleménynyilvánításuk e formájába erőteljesebb beavatkozást fognak tapasztalni. Azzal, hogy az alperes következetesen a mulasztás súlyát vette figyelembe, és a véleménynyilvánítás egyéb formáiba nem avatkozott bele, azt támasztotta alá, hogy az alperes a polgári engedetlenségnek nem a véleménynyilvánító aspektusára, hanem annak jogsértő vetületére reagált. A véleménynyilvánításnak csak a jogsértő magatartással összekötött megnyilvánulásait fagyasztotta be, amely összekapcsolás a felperesek magatartásának eredménye. Sem a felperesek, sem a kollégáik vonatkozásában nem mutatható ki tehát, hogy a véleménynyilvánítás dermedtése lett volna az alperes célja. A dermedtő hatás pedig kizárólag a jogsértéssel egybekötött véleménynyilvánítást érte, ezért a kollégák véleménysszabadságának befagyasztása sem állapítható meg.

[124] Összességében a bíróság értékelése szerint a felperesek szólásszabadságába való beavatkozás az alperes részéről megfelelt az EJEE 10. cikk 2. bekezdésében írtaknak: jogszabályi engedély, jogszerű cél mentén, a szükségesség-arányosság kritériumainak megfelelően történt. Ez tehát nem jelent olyan tényezőt, amely a kötelezettségszegések jelentős mértékét oly módon befolyásolta volna, hogy a munkamegtagadás lehetséges jogkövetkezményeivel kapcsolatos szigorú bírói gyakorlattól eltérve a perbeli eset vonatkozásában az alperestől jelentősen nagyobb tűrésküszöböt várt volna el.

[125] A felperesek véleménynyilvánítás alapjogi karakterére is hivatkoztak a jelentős mérték cáfolata érdekében, az EJEE 10. cikkére való hivatkozással párhuzamos érvelés mellett. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ebből következik, hogy a rendes bíróságok feladatai közé tartozik, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Ezért a bíróságnak vizsgálnia kellett, hogy a felperesek hivatkozása szerint az alperesi intézkedés sértette-e a felperesek véleménynyilvánítási szabadságát, amely az Alaptörvény IX. cikkében rögzített alapvető jog.

[126] A bíróság e körben utalt arra, hogy az alperesi tankerület, mint munkáltató és a felperesek között fennállt közalkalmazotti jogviszonyra is alkalmazandók az Alkotmánybíróság által a 14/2017. (VI. 30.) AB határozatban egy munkaviszonyból származó jogvita kapcsán kifejtettek a következők szerint. Bár az alapvető jogok eredendően a közhatalommal szemben nyújtanak védelmet, előfordulhat, hogy a magánszféra szereplői tanúsítanak egymással szemben alkotmányosan meg nem engedhető magatartást. Az Alaptörvény hatálybalépését követően azt hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy a magánjogi jogviszonyokban az Alaptörvényből fakadó alapjogi követelmények a magánjogi generálklauzulákon keresztül érvényesülhetnek. Ez a fajta jogvédelem kiemelt jelentőséghez jut a munkajogi jogviszonyokban, amelyek - annak ellenére, hogy alapvetően a magánjog térréjébe tartoznak – aszimmetrikus természetűek. Erre figyelemmel a bíróságnak mérlegelnie kellett, hogy nem került-e sor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározottak szerint a felperesek véleménynyilvánítási szabadságának túlzott, alaptörvényellenes korlátozására a felperesek jogviszony-megszüntetése révén.

[127] Az Alkotmánybíróság által a 14/2017. (VI. 30.) AB határozatban kifejtettek szerint felfogása szerint a véleménynyilvánítási szabadság legbensőbb védelmi köréhez

tartozik a közélettel összefüggő vélemény. Mindez a közéleti szólás kettős igazolásából fakad: nemcsak az egyéni önkifejezés forrását, hanem a közélet kérdéseiben való aktív részvétel kiemelkedően fontos eszközét jelenti. Következésképpen ezért az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is, hogy a közéleti szólás szabadságának megítélésénél a véleményszabadságból fakadó alkotmányjogi mércét különös szigorral szükséges érvényre juttatni, vagyis az ilyen szólások erősebb védelmet élveznek, korlátozásuk még szűkebb körben nyerhet igazolást {7/2014. (III. 7.) AB határozat, 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, 31/2014. (X. 9.) AB határozat; 3/2015. (II. 2.) AB határozat; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, 9/2015. (IV. 23.) AB határozat). E szempontból nem volt jelentősége annak az alperes által hivatkozott tényezőnek, hogy a felperesek nem is az alperes, hanem az állam érdekkörében felmerülő sérelmeiket artikulálták a véleményüket, ugyanis a felperesek bármilyen tárgyú véleménynyilvánítása védelmet élvez az Alaptörvény IX. cikkének keretei között.

[128] Az Alkotmánybíróság a 14/2017. (VI. 30.) AB határozatban fejtette ki részletesen, hogy a véleménynyilvánítási szabadság munkaviszonyban történő korlátozása alkotmányosságának szempontjait

[129] A bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a kötelezettségszegés mértéke szempontjából elsődlegesen irányadó az elmulasztott óraszám, amely pedagógus munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottak esetében legalább közel egy heti munkabeszüntetésnek felel meg, figyelembe véve a fenti, a mértéket csökkentő és növelő tényezőkkel együtt, jelentős mértékű kötelezettségszegést.

A munkáltatói intézkedés részben való elkészttsége

[130] Az elsőfokú bíróság a felek e körben előadott érvelése vonatkozásában utalt az alperes által is hivatkozott bírói gyakorlatra, mely szerint a rendkívüli felmondási jog (a perbeli esetben azonos törvényi feltételek mellett: rendkívüli felmentési jog) gyakorlására nyitva álló határidő az azonos vagy hasonló jellegű kötelezettségszegések esetén az utolsó kötelezettségszegés tudomásra jutásával veszi kezdetét (BH2000.32. [Mfv.I.10.615/1998], Mfv.X.10.146/2020/6., Mfv.II.10.711/2016/5., a Szegedi Ítéltábla Mf.40052/2020/5. sz., a Pécsi Ítéltábla Mf.30.001/2022/5. sz. határozatai). Valamennyi felperes esetén az utolsó kötelezettségszegésre 2022. november 15. napját követően került sor, amelyről a szolgálati út igénybevételevel értesítették az alperest. A korábbi kötelezettségszegéseik vitathatatlanul azonos típusúak. Így az alperes jogszerűen vette figyelembe a teljes polgári engedetlenségi aktivitást valamennyi felperes esetén. A rendkívüli felmentést pedig Kjt. 33/A. § (3) bekezdése szerinti szubjektív határidőt megtartotta, mert a perben rendelkezésre álló adatok szerint az utolsó kötelezettségszegésről való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül gyakorolta rendkívüli felmentéshez kapcsolódó jogát. Elkészttségre egyéb vonatkozásban a felperesek nem hivatkoztak. Tehát a rendkívüli felmentések a Kjt. 33/A. § (1)-(2) bekezdése szerint jogszerűnek minősültek.

Az egyenlő bánásmód sérelme

[131] Figyelemmel arra, hogy a fentiek szerint a rendkívüli felmentések formálisan jogszerűek voltak, a felperesek hivatkozása szerint vizsgálni kellett, hogy azok az Ebktv. 8. § j) pontjába ütköző módon nem sértik-e az egyenlő bánásmód követelményét, és ennek okán nem minősülnek-e mégis jogellenesnek.

[132] Az egyenlő bánásmód követelményével kapcsolatban a felperesek az Ebktv. 8. § j) pontjába illeszkedő módon arra hivatkoztak, hogy politikai véleményük (a polgári engedetlenség megengedhetősége) alapján közvetlen hátrányos megkülönböztetés érte őket, azaz az ilyen véleményt nem valló kollégáikhoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesültek.

[133] Az alperes elfogadta, hogy a felperesek sikerrel valószínűsítették a védett tulajdonságukat, annak Ebktv. 8. § j) pontjába illeszkedő voltát, nem vitatta az összehasonlítható helyzetben lévő csoport mibenlétét sem, továbbá a hátrány bekövetkezését. Ezzel az Ebktv. 19. § (1) bekezdése szerinti, a felperesek valószínűsítési érdekkörébe tartozó tényeket és körülményeket sikerrel valószínűsítették.

[134] Az Ebktv. 19. § (2) bekezdése szerinti osztott bizonyítási érdek és teher szabályát követve az alperes érdekében állt kimenteni magát, ha mentesülni akart a diszkrimináció jogkövetkezményei alól. A három kimentési fordulat közül az alperes arra hivatkozott, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, vagyis nem volt oksági összefüggés a védett tulajdonság és az okozott hátrány között.

[135] Az elsőfokú bíróság elfogadta az alperes érvelését. A korábbiakban már kifejtettek szerint a tényállásból az következett, hogy az alperes statisztikai adatokból visszakövethető módon a polgári engedetlenséggel érintett órák számát (és a figyelmeztető levél kiküldését) tekintette irányadónak a szankcióról való döntésnél. Az engedetlenkedő pedagógusok közötti kiválasztás során nem az számított, hogy ki milyen hangosan képviselte a véleményét, hiszen a felperesek között is voltak csendesebb egyének, és a szankcióval nem érintettek között is volt, aki harcosabb véleménynyilvánító volt. Az egyéb véleménynyilvánításban senkit nem ért hátrány. Az alperes még az intézkedésnek az oktatásra színvonalára gyakorolt rövidtávú hatását sem vette figyelembe intézkedése mérlegelésekor. A bíróság tehát alátámasztottnak vette, hogy a felperesek azért szenvedték el a szóbanforgó munkajogi hátrányt, mert ők engedetlenkedtek a legtöbb órát. A megkülönböztetés alapja tehát a polgári engedetlenség ténye, vagyis a munkajogi értelemben vett jogsértő magatartás volt. A polgári engedetlenség egy olyan véleménynyilvánító aktus volt, amely magában foglalja a polgári engedetlenség megengedhető voltával kapcsolatos véleményt (vagyis a védett tulajdonságot). A felperesek cselekményében a jogsértő magatartás a korábban kifejtettek szerint véleménynyilvánító aktussal fonódott össze, és ez – diszkriminációs szempontból – magában foglalta a védett véleményt is.

[136] A felperesek érve, miszerint a polgári engedetlenséggel kapcsolatos vélemény lett volna a megkülönböztetés során mérvadó, nem fogadható el. A korábban kifejtettek szerint, ha a munkáltató e jogsértést szankcionálta, és ezzel a felperesek a véleménynyilvánítás, s a védett vélemény kapcsán hátrányt szenvedtek, ez annak köszönhető, hogy a felperesek maguk kapcsolták össze ezeket az elemeket. Az alperes a Kjt. 33/A. § szabályai szerint jogszerűen okozott munkajogi hátrányt a munkajogi jogsértés szankcionálásaképpen, és az nem róható az alperes terhére, hogy ez egyúttal az adott véleményt kinyilvánítókat is hátrányként érintette.

[137] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra is, hogy amennyiben a felperesek az adott véleményt csupán a véleménynyilvánítás legális formáinak igénybevitelével nyilvánították ki, úgy ehhez kapcsolódóan szankcióval nem kellett szembenézniük. Ez is arra utal, hogy az alperes elsősorban az engedetlenségre mint munkajogi jogsértésre reflektált.

[138] Az alperes tehát sikerrel bizonyította, hogy nem specifikusan a polgári engedetlenség megengedhetőségéről szóló vélemény képezte a felpereseknek való hátrányokozás okát. Így az alperes sikeresen kimentette magát a diszkrimináció jogkövetkezményei alól.

Joggal való visszaélés

[139] Figyelemmel arra, hogy a fentiek szerint a rendkívüli felmentések jogszerűek voltak, és az egyenlő bánásmód követelményét sem sértették, a felperesek hivatkozásainak nyomán vizsgálni kellett, hogy a rendkívüli felmentések az Mt. 7. §-ába ütköző módon a joggal való visszaélés tilalmát sértőnek minősülnek-e. Ezt a rendkívüli felmentések idején hatályban volt szabályai szerint a felperes érdekében állt alátámasztani.

[140] A Kjt. 33/A. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti rendkívüli felmentés – a korábbiakban kifejtettekkel összhangban – a munkáltatói fegyelmezési eszköztár végső eleme, amely jogintézmény funkciója, rendeltetése, hogy a legsúlyosabb, minősített kötelezettségszegést elkövető munkavállalóval szemben hatékony fegyelmezési eszközzel szolgáljon. Visszaélésszerű joggyakorlásról akkor beszélhetünk, ha a jog gyakorlója valamely jogát annak rendeltetésétől eltérően gyakorolja. Ilyennek minősül különösen, ha a joggyakorlás – a törvény példálódzó megfogalmazása szerint – mások jogos érdekeinek csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy ehhez vezet.

[141] A joggal való visszaélés tilalmának ítélkezési gyakorlatáról szóló kúriai joggyakorlatelemzés eredményét összefoglaló jelentés ezzel összhangban rámutat, hogy a fenntartandó gyakorlat szerint, a lényeges, vétkes és jelentős mértékű kötelezettségszegés fennállta esetén általában nem állapítható meg a rendeltetésellenes joggyakorlás/joggal való visszaélés (Mfv.II.10.114/2014/5., EBH2014.M.25). Ilyen jogsértés esetében ugyanis a munkáltató a rendkívüli felmentést jellemzően éppen annak rendeltetése szerint, vagyis a minősített kötelezettségszegés szankcionálására használja. A joggyakorlatelemzés azonban az „általában” fordulattal jelzi, hogy nem zárható ki a visszaélésszerűség ilyenkor sem, ezért a bíróság vizsgálta a felperesek e vonatkozásban tett hivatkozásait.

[142] A felperes a visszaélésszerűség körében hivatkozott arra, hogy az alperesi intézkedés súlyosan sértette a tanulók jogait, e körben említve a tényállásban megállapítottak szerint az oktatás kontinuitásával, színvonalcsökkenésével kapcsolatos következményeket, és azt, hogy a felperesek „visszatanítás” keretében továbbra is foglalkoztak a volt diákjaik haladásával, mivel ezt az iskola nem tudta biztosítani kellő színvonalon. Nem az a lényeges, hogy a felperesek engedetlensége miatt elmaradt órákkal összevetésben hány óra maradt el a jogviszony-megszüntetésüket követően. Hiszen egyrészt a rendkívüli felmentéskor még nem lehetett figyelembe venni a később elmaradó órák számát. Másrészt a bíróság ezzel az érveléssel kapcsolatban megismételte a korábbiakban kifejtetteket, miszerint a rendkívüli felmentésnek természetes velejárója, hogy egy darabig szolgáltatáskiesést okozhat a munkáltatónál. A rendkívüli felmentés a jogsértés súlyához, minősített jellegéhez kapcsolódó módon a legszigorúbb munkáltatói szankció, melynek alaposságát a minősítő ismérvek megvalósulása adja. Mivel a minősített kötelezettségszegés minden felperes esetében megvalósult, az alperes erre alapítva adekvát módon alkalmazta e szankciót. Nem volt adat arra, hogy az intézkedés kifejezetten a tanulók jogos érdekeinek csorbítására irányult volna. A tanulók jogaira

gyakorolt negatív hatás viszont jelen esetben önmagában nem teszi visszaélésszerűvé a munkáltatói intézkedést.

[143] A felperesek a rendkívüli felmentések visszaélésszerűségét azok megtorló jellegében is látták. Ehhez – állításaikhoz mérten – az ő érdekükben állt annak bizonyítása, hogy az alperesi szervezeti képviselő „pikkelt” a intézménylra, ami miatt el kívánta lehetetleníteni az iskolát, és a felperesek éppen azért lettek kiválasztva a rendkívüli felmentések alanyaiként, mert egyrészt a PE-mozgalom arcai voltak, másrészt ők olyan nehezen pótolható vagy pótolhatatlan szaktudású tanárok voltak, akiknek az eltávolítása különösen súlyos csapás volt az iskolára.

[144] A bíróság rámutatott arra, hogy a per első szakaszában a felperesek még kifejezetten arra hivatkoztak, hogy nem tudják, az alperes miért őket választotta ki a számos, polgári engedetlenkedő pedagógus közül, benyomásuk szerint a kiválasztásuk véletlenszerű volt. Csak később, a per során kezdtek hivatkozni arra, hogy álláspontjuk szerint az előző bekezdésben foglalt célzat motiválta a kiválasztásukat. E hivatkozásukat végül nem is sikerült alátámasztaniuk. A megállapított tényállás szerint, nem nyert tényszerű igazolást azon felperesi állítás, miszerint egyes körülményekből arra lehetett következtetni, hogy a tankerületi igazgató „pikkelt” az alperesi iskolára; az sem, hogy a felperesek a polgári engedetlenség arcai lettek volna; és az sem, hogy más érintett kollégáikhoz képest különösképpen szakmai elitnek, pótolhatatlannak tartható csoportot képeznének, akiknek az eltávolítása különösen súlyos csapást mért volna az iskolára. Így az erre épített felperesi érvelés nem állta meg a helyét.

[145] A felperesek arra is hivatkoztak, hogy a rendkívüli felmentéseknek a felperesek vonatkozásában dermesztő célzata volt, vagyis véleménynyilvánításuk elfojtására irányult, továbbá a felperesek engedetlenkedő kollégái viszonylatában dermesztő célja és hatása volt, vagyis véleménynyilvánításuk elfojtására irányult és vezetett, ami szintén megalapozná a joggal való visszaélést.

[146] A bíróság ezzel kapcsolatban nem tartotta az alperes azon érvelését megalapozottnak, hogy amennyiben a felperesek a véleménynyilvánítás alapján okozott hátrányra már az egyenlő bánásmód sérelme körében hivatkoztak, úgy ugyanerre nem hivatkozhatnak a joggal való visszaélés keretében. Hiszen a felek az Ebktv. 8. § j) pontjába tartozó, rendszerszintű, egy eszmerendszerhez kapcsolódó véleményre hivatkoztak, ami – a joggal való visszaéléssel kapcsolatos kúriai joggyakorlat-elemzés szerint – ha az egyenlő bánásmód sérelmének keretei között vizsgálható, míg a joggal való visszaélés megállapításának akkor lehet helye, ha egyéb (pl. konkrét munkahelyi konfliktus kapcsán) kialakult vélemény elfojtásáról van szó. A bíróság ezzel kapcsolatban arra utalt, hogy semmi nem zárja ki, hogy az Ebktv. 8. § j) pontjának hatálya alá tartozó, kiemelt, az antidiszkriminációs jog hatálya alatt is védelmet élvező vélemények egyúttal joggal való visszaélés alapjául szolgálhatnak. A kétféle jogintézmény által védett vélemény nem külön halmazokat képez. Hanem a visszaélésszerű magatartás alapjául potenciálisan szolgáló, bármiféle vélemények körén belül, azok részét képezik azon vélemények, amelyek egyúttal – diszkrimináció szempontjából sérülékeny társadalmi csoportot képző voltak miatt – az Ebktv. hatálya alá eső védett véleménynek is minősülnek, s ezért a perbeli időben hatályos szabályok szerint kedvezőbb bizonyítási szabályok szerinti igényérvényesítést tesznek lehetővé.

[147] A dermesztő cél és hatás szempontjából a felek a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban kifejtettekre hivatkoztak, továbbá arra is, hogy az alperes a sajtóban tette közzé először a megszüntetésekről szóló hírt, ami szintén megfélemlítő célzatra utal. Ezzel kapcsolatban a bíróság már a fentiekben kifejtette álláspontját, miszerint az intézkedések célja a polgári engedetlenség, mint kötelezettségszegés befagyasztása volt, és hatása is csak annyiban mutatható ki, hogy a polgári engedetlenség visszaszorításában

közrehatottak. Tényszerűen nem volt az sem igazolt, hogy a megszüntetésekről szóló sajtóhír az alperestől származott volna, illetve ennek hatásával kapcsolatban sem volt alátámasztható, hogy a polgári engedetlenség formájában megvalósuló véleménynyilvánításokon kívül, egyéb véleménynyilvánításokat érintően lett volna elbátortalanító hatása. A rendkívüli felmentéshez való jognak éppen az a rendeltetése, hogy a munkajogi jogsértéseket szankcionálja, illetve generális prevenciós hatást érjen el a kollégák körében, hogy a jövőben tartózkodjanak a hasonló jogsértésekről. Ennek megfelelően az alperes rendeltetésének megfelelően alkalmazta a rendkívüli felmentések szankcióját. A véleménynyilvánítás egyéb formáit tiszteletben tartotta.

[148] A rendkívüli felmentések tehát jogszerűnek bizonyultak mindegyik felperes esetében, nem ütköztek az egyenlő bánásmód követelményébe és a joggal való visszaélés tilalmába sem.

Sérelemdíj

[149] A sérelemdíjra való igényt a felperesek az Mt. 9. § (1) bekezdésére a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésébe, valamint 2:43. § c) pontjára alapították. Ezzel összefüggésben állították, hogy a munkáltató hátrányos megkülönböztetést alkalmazott velük szemben közalkalmazotti jogviszonyukkal való összefüggésben, ami a 3206/2014 AB határozattal összhangban olyan nem vagyoni sérelmet eredményezett, amely alapján a Ptk. 2:52. §-a szerinti sérelemdíjra jogosultak. Részletesen előadták a sérelemdíj mértékét megalapozó tényeket, körülményeket, amelyeket az alperes – túlnyomórészt, a tényállásban foglaltak szerint – nem is vitatott.

[150] Az alperes vitatta, hogy személyiségi jog-sértés történt a felperesek által állítottak szerint. A bíróság a fentiekben részletezettek szerint nem találta megállapíthatónak, hogy a felperesek vonatkozásában az alperes nem tartotta meg az egyenlő bánásmód követelményét. A bizonyítási érdekről adott anyagi pervezetéssel összhangban ennek bizonyítatlanságát a felperesek terhére kellett értékelni. A felperesek ezért sérelemdíjra nem jogosultak.

Kijavító végzés

[151] Az elsőfokú bíróság a kijavító végzésében rögzítette, hogy a helyettesített órák számát, valamint a polgári engedetlenséggel érintett dátumokat illetően nyilvánvalóan elírást tartalmazott az elsőfokú ítélet. Ugyanígy a [90] bekezdést érintően nyilvánvaló elírásnak minősült a nem megfelelő hónapok feltüntetése, ugyanis a tényállásban részletesen rögzített kronológia szerint a polgári engedetlenségek egyértelműen 2022. október és november hónapra estek az alperesi iskolában.

A [100] és [163] bekezdésekben jelzett eltérés is elírásnak minősül, hiszen az ítélet indokolásában más helyen – így: [21] bek., [90] bek. egyértelműen szerepel, hogy a 440 óra nemcsak a felperesek, hanem az iskolában tanító valamennyi pedagógus összesített mulasztását jelöli, továbbá a felperesek által mulasztott órák száma részletes kimutatással, tételesen is szerepel, amelynek összege e szám törtrésze. Az ítélet indokolása a jogi

következtetésekről szóló részében sem abból indul ki, hogy a 440 óra kizárólag a felperesek polgári engedetlenségéből adódna ([214] bek.).

Fellebbezés

[152] Az ítélet ellen az I. r., a III. r., a IV. r., az V. r. és a VI. r. felperes terjesztett elő fellebbezést. Elsődlegesen kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelemnek történő helyt adást, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára. A felperesek perköltség iránti igényt is előterjesztettek.

[153] A felperesek az ítélet indokolásának okszerűtlensége körében, a kötelezettségszegéseik jelentős mértékének hiánya vonatkozásában az alábbiakat adták elő.

[154] Hivatkoztak az alperesi szervezeti vezető előadására, miszerint az a munkavállaló, aki 20 órát mulasztott, átlépte a határvonalat, mely alapján jogszerű a munkaviszony megszüntetése. Előadták, hogy a felpereseknek az alperes által a perbeli időszak során nyilvántartott polgári egyetlenséggel érintett óráik összege a következők szerint alakult: I. r. felperes 23, III. r. felperes 33, IV. r. felperes 22, V. r. felperes 20, VI. r. felperes 24. Az ítéletben azonban az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a III. és V. r. felperesek esetében a polgári engetlenséggel érintett órák közül 2-2 órát jogszerűen megtartottnak tekintett. Ezért az órák a következőképpen alakultak: I. r. felperes 23, III. r. felperes 31, IV. r. felperes 22, V. r. felperes 18, VI. r. felperes 24. Ennek következtében megállapítható, hogy az V. r. felperes esetében a jelentős mértékű kötelezettségszegés szempontjából figyelembevehető órák száma (18) az alperesi szervezeti vezető által meghatározott mérték (20 óra) alá csökkent. Ebből pedig egyértelműen megállapítható, hogy az V. r. felperes esetében a kötelezettségszegés jelentős mértéke szempontjából a figyelembe vehető órák száma nem érte el a munkáltatói tűréshatárt, így nem állapítható meg a kötelezettségszegés jelentős mértéke.

[155] Az ítélet indokolása szerint az I. r. felperes esetében 5 óra, az V. r. felperes esetében 1 óra, a VI. r. felperes esetében pedig 20 óra vonatkozásában állapította meg, hogy az érintett felpereseknek önállóan végezhető feladatokat küldtek a diákoknak ezekben az órákban. Ezt a tényt az elsőfokú bíróság kötelezettségszegést enyhítő körülményként értékelte. Ennek alapján a kötelezettségszegés jelentős mértéke szempontjából figyelembe vehető órák száma az alábbiak szerint alakul: I. r. felperes 18, III. r. felperes 31, IV. r. felperes 22, V. r. felperes 17, VI. r. felperes 4.

[156] Fentiek alapján megállapítható, hogy nem csak az V. r. felperes, hanem az I. és a VI. r. felperes esetében is a jelentős mértékű kötelezettségszegés szempontjából figyelembe vehető órák száma (18, 17, 4) az alperesi szervezeti vezető által meghatározott mérték (20 óra) alá csökkent. Az elsőfokú ítélet nem vizsgálta a további kötelezettségszegés jelentős mértékét csökkentő vagy növelő felperesi hivatkozást. Az előadottak alapján az I., V., és VI. r. felperesek esetében az alábbiakat lehet megállapítani. A kötelezettségszegés jelentős mértékét csökkentő tényezőként sorolta fel az elsőfokú ítélet a jogszerűen megtartott, valamint az önálló feladatokkal érintett órákat, melynek eredményeként mindhárom felperes esetében 20 óra alá csökkent a polgári engedetlenséggel érintett, és a jelentős mérték szempontjából figyelembe vehető órák száma. Ez alapján nemcsak okszerűtlen, hanem iratellenes is az ítéletben levont következtetés, ami szerint jelentős mértékű kötelezettségszegést jelent az egyheti munkabeszüntetésnek megfelelő mértékű óraszám, mivel ezt az értéket egyik érintett felperes sem érte el. A nem fellebbező II. r. felperes számait is figyelembevéve a mulasztott

órák száma 147. Az elsőfokú ítélet indokolásában azonban 440 óra mennyiséget vesz figyelembe. Okszerűtlen az az ítéleti konklúzió, amely ezen számot alapul véve állapítja meg a jelentős mértéket. Az ítéletből nem derül ki ugyanis, hogy a jelentős mérték elbírálásakor miért a PE miatt elmaradt összes óraszámot (440) és miért nem a felperesek által produkált (147) óraszámot, pláne miért nem a jelentős mértéket csökkentő tényezők miatt korrigált (115) PE számokat vette alapul.

[157] Előadták, hogy az alperesnek alkalmaznia kellett volna a Vtv. 15. §-ában foglaltakat, melyre nem került sor. Az alperesi jogszabálysértés tehát nem abban áll, hogy nem tért ki az indokolásában arra, hogy miért mellőzte azon jogszabályi rendelkezést, amelynek a miniszteri indokolása külön nevesíti a polgári engedetlenséget, amellyel kapcsolatban a Vtv. 15.§-ának alkalmazását írja elő, hanem abban, hogy nem a Vtv. 15.§-ában foglaltak szerint járt el. Az elsőfokú bíróság tehát okszerűtlenül mérlegelte a bizonyítás eredményét, ezáltal megsértette a Pp. 279.§ (1) bekezdését.

[158] A sztrájkkal kapcsolatos ítéleti indokolás okszerűtlen voltával kapcsolatban a következőket adták elő.

[159] Az Alaptörvény XVIII. cikk (2) bekezdésében deklarálja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát. Az Alaptörvény terminológiája (munkabeszüntetés), valamint a Sztrájk törvény terminológiája „sztrájk” eltér ugyan, azonban szinonim fogalmakról van szó. A munkabeszüntetéshez/sztrájkhoz való jogot un. második generációs alapjogként azonosítják, elválaszthatatlan kapcsolatban van, azonban három fontos első generációs joggal az egyesülési és gyülekezési – a jelen ügyben kiemelt jelentőséggel bíró – véleménynyilvánítás szabadságával. A három alapjog nélkül a sztrájk lényege nem valósítható meg. Az alapjogokkal kapcsolatban az államnak a tartózkodási kötelezettség mellett pozitív tevőleges kötelezettségei is vannak. Az állam ezt a garanciarendszert a Sztrájk törvény keretein belül építette ki. A munkáltató helyi szintű tárgyalásba kezdhett volna a sztrájkkövetelésekkel összefüggésben, amelyekhez a felperesek is csatlakoztak polgári engedetlenségük révén. Amennyiben jogellenesnek értékelte a felperesek magatartását, ez esetben a munkáltatónak a Sztrájk törvény szabályai szerint kellett volna erre eljárnia. Az elsőfokú bíróság azonban helytelenül nem róta fel az alperesnek, hogy nem kezdeményezett a Sztrájk törvény 5. §-a szerinti nemperes eljárást.

[160] Álláspontjuk szerint az ítélet összemosza az államnak az alapjoggyakorlással összefüggésben tanúsítandó tartózkodási kötelezettségét azon munkáltatói „tűrés kötelezettséggel”, ami egyrészt az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdéséből, másrészt az Mt. 6.§ (2) bekezdésében deklarált együttműködési kötelezettségből vezethető le. Ez utóbbi esetben ugyanis a munkáltatónak bizonyos fokú tűrés kötelezettsége van. Azzal, hogy az alperes, mint állami szerv jogellenesnek mondta ki a felperesek munkabeszüntetését, a tűrés kötelezettségét sértette meg. A Sztrájk törvény 5.§-ában szabályozott nemperes eljárás biztosítja az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében deklarált munkabeszüntetéshez való jogi gyakorlatban történő érvényesülését azáltal, hogy egy független bírói fórumra bízta eldöntését, hogy az alapjoggyakorlás jogszerű-e.

[161] Az elsőfokú ítélet hatáskörén túl terjeszkedve értékelte a Sztrájk törvény 5.§-a szempontjából a felperesi munkabeszüntetést, megsértve ezzel is a felperesek tisztességes eljáráshoz való jogát. A felperesek keresete ugyanis nem arra irányult, hogy a bíróság a Sztrájk törvény 5. §-a szerinti vizsgálat tárgyává tegye a munkabeszüntetést. Erre irányuló kereseti kérelem hiányában a bíróság nem foglalhatott állást ezzel kapcsolatban, mert ez a kérdés nem volt a per tárgya. Abból viszont, hogy a bíróság mindezek ellenére mégis állást foglalt a felperesi sztrájk jogszerűsége kapcsán arra utal, hogy a bíróság is a jelen per előkérdésének tekintette ezt a kérdést, amely a felperesi álláspontot támasztja alá. Előadták továbbá, hogy a polgári engedetlenségben résztvevők tevékenysége csak annyiban tért el a

sztrájkban résztvevőketől, hogy nem a sztrájklistára, hanem az un. PE listára iratkoztak fel. A PE listára való feliratkozás véleménynyilvánító karakterét az elsőfokú bíróság elismerte. Ennek alapján azonban okszerűtlen és iratellenes az elsőfokú bíróságnak a felperesi munkabeszüntetések jogellenes voltára vonatkozó megállapítása, mivel a bíróság – az alpereshez hasonlóan – a jogellenesség körében kizárólag a PE listára való feliratkozást értékelte.

[162] A felperesek a véleménynyilvánítással kapcsolatban előadták, hogy köztudomású tény volt az, hogy a pedagógusoknak érdekérvényesítő mozgalmak vannak, amelyek az oktatásügy problémáit kívánták megoldani. A felperesek ezt az általános véleménycsomagot magukénak vallották. A felperesek ezenkívül számos interneten található bejegyzés bemutatásával azt is bizonyították, hogy milyen véleményeket foglalt magában a polgári engedetlenségi mozgalom, illetve milyen véleményeket képviseltek ők. A felperesek az alperesi munkáltatói jogkör gyakorlója által is tudott módon, polgári engedetlenségi mozgalom által képviselt általánosabb véleményekhez csatlakoztak. A felperesek polgári engedetlenségben manifesztálódó véleménynyilvánítása élvezte az EJEE 10. cikkének védelmét.

[163] Az alperesi tankerület egyszerre állami szervként és munkáltatóként is részt vett a jogvitában. E kettős szerep megalapozza az alperes szélesebb körben értendő tűrési kötelezettségét a felperesek tiltakozó akciója tekintetében. Az alapjog védelemben a horizontális Drittwirkung elve alapján nemzetközi egyezményekben garantált jogok érvényesítése során, magánszemélyek hivatkozhatnak más magánjogi alanyokkal szemben is e jogokra, különösen kiemelt társadalmi jelentőségű ügyek kapcsán. Az alapjogok horizontális hatályának érvényesítése elsődlegesen a nemzeti bíróságok feladata.

[164] A tanárok tiltakozó akciója nem a magánérdekek érvényesítését célozta, hanem kiemelt társadalmi figyelmet érintő kérdésekhez kapcsolódott. Az EJEB töretlen gyakorlata szerint a véleménysszabadság a munkahelyen is érvényesül. A felperesek véleménynyilvánítása egyenesen közügyben történt. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróságnak az alperes terhére kellett volna értékelnie, hogy már a rendkívüli felmentésről szóló döntés meghozatala előtt elmulasztotta mérlegelni, hogy a tanulók oktatáshoz való jogával szemben a felperesek véleménynyilvánítási szabadsága, joga áll.

[165] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a beavatkozásnak volt jogalapja, méghozzá a Kjt. 33/A.§ (1) bekezdés a) pontja, amely a közalkalmazottak minősített kötelezettségzegése esetére lehetővé teszi a rendkívüli felmentést, mint szankciót. Az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy az alperes az azonnali hatályú felmentésben mások jogainak védelmét, ezen belül a tanulók Alaptörvény XI. cikk szerinti jogainak védelmét, valamint az Nkt. 45.§-a szerinti tanulói jogokat jelölte meg legitim célként. A felperesek elbocsátása jelentős szakmai veszteséget okozott az intézménynek. A felperesek polgári engedetlensége révén az elsőfokú ítélet nem tesz említést, hogy a felperesek távoztása után hány óra maradt el, melyeket a felperesek tartottak volna. A felperesek elbocsátásának célja dermesztő hatás megvalósítása. Az elsőfokú bíróság tévesen jutott ezzel ellentétes következtetésre. A szervezeti vezető az elsőfokú ítéletben foglalt következtetéssel szemben ellentétes nyilatkozatot tett. Az alperesek felmentése után a polgári engedetlenség tekintetében csökkenés, sőt január végére megszűnés mutatkozott. Ez azt jelenti, hogy az a típusú véleménynyilvánítás, amelyet a felperesek és velük együtt sok más pedagógus azért választott, mert az oktatással kapcsolatos céljaik elérésére nem tartotta hatékonynak a véleménynyilvánítás egyéb formáit (sztrájk, nyilatkozatok, stb.), a felperesek felmentésének hatására gyakorlatilag megszűnt. Emellett azonban a sztrájk, mint teljesen legális véleménynyilvánítási forma is elapadt. A felperesek felmentése nyomán addigra kiderült, hogy aránytalanul súlyos szankcióval, rendkívüli felmentést alkalmaz a munkáltató, ezért a

munkavállalók számára túl nagy kockázatot jelentett a további engedetlenség, amely összességében dermesztő hatásként értékelhető.

[166] A felperesek álláspontja szerint az alperes egyszerűen reagálhatott volna érdemben a felperesek véleményére, érdemi tárgyalásokba kezdhette volna, amelyet nem tett meg. Feltéve és meg nem engedve, hogy az alperes beavatkozása szükséges volt, ennek az elsőfokú bíróság általi arányossági mérlegeléssel feltétlenül el kellett volna buknia. Az elsőfokú bíróság az arányossági mérlegelést nem végezte megfelelően. A mérlegelés a következő kritériumok alapján végezhető el.

[167] A felperesek véleménye elsősorban az oktatás, mint közszolgáltatás állapotára vonatkozott. A perbeli időszakban a közérdekű bejelentéseknek még nem létezett az a kidolgozott rendszere – ezt csak 2023. májusától vezették be – amely esetleg lehetővé tette volna a felperesek számára, hogy ezzel az eszközzel is éljenek a polgári engedetlenség helyett.

[168] A felperesek súlyos közéleti ügyben nyilvánítottak véleményt, ami mindig magasabb szintű védelmet élvez. A felperesek hiteles statisztikai adatokkal, tudományos kutatásokkal támasztották alá a közoktatás romló színvonalát és a pedagógushiányt. A bekövetkezett kár vonatkozásában előadták, hogy az alperes felmentette a felpereseket, így az általuk tanított tanulóknak lényegesen több órája maradt el, mint amennyi a felpereseknek a bíróság által a jelentős mértékű csökkentő tényezőként figyelembe vett óraszám volt (221/115 óra).

[169] A felpereseket őszinte jószándék vezette, vagyis nem fedezhető fel rosszindulatú, ártó érdek által vezérelt motívum. Tekintettel arra, hogy a felperesek legitim célt kívántak elérni, ezért aránytalan volt a velük szemben kiszabott szankció. Ezt támasztja alá a Herbai kontra Magyarország ítélet közvetkeztetése is. Az elsőfokú bíróság tehát tévesen értékelte az alperesi intézkedést akként, hogy az a szükségesség és arányosság kritériumának megfelelt.

Egyenlő bánásmód

[170] A felperesek a fellebbezésükben megerősítették, hogy a közalkalmazotti jogviszonyuk megszüntetését, munkájuk és jövedelmük elvesztését azonosítják elszenvedett hátrányként. Védett tulajdonságként politikai véleményüket jelölték meg, mely megfelelt a Kúria következetes gyakorlata (Kfv.III.37.771/2017/4. és Kfv.III.37.615/2015/4.) által megkövetelt kritériumoknak.

[171] Előadták, hogy „homogén csoport” kategóriát a Alperes1 által foglalkoztatott pedagógusoknál szélesebb körben kell megvonni. Ebbe bele kell érteni valamennyi tankerület olyan foglalkoztatottjait, akik osztották a felperesek által kifejezésre jutott véleményt, miszerint kizárólag a polgári engedetlenség az alkalmas eszköz a pedagógusok sztrájkjogával, bérezésével és a közoktatás állapotával, illetve annak súlyosságával kapcsolatos tiltakozás kifejezésére.

[172] Előadták, hogy az alperes által meghatározott mérce nem tekinthető objektívnek. Az alperesi szervezeti vezető előadása szerint, miszerint a 20 tanítási óránál többet mulasztó pedagógusokat mentették fel, semmilyen jogszabályi vagy más objektív indok nem támasztotta alá. Ez egy teljesen szubjektív határ, objektív alapja nincs, ráadásul az alperes ezt a 20 órás határt a felperesekkel nem is közölte.

[173] Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság a 40. sz. végzésével a felperesek 2024. február 20. napján előterjesztett igazolási kérelmét elutasította. Ugyanezen tanács előtt, ugyanazon jogi képviselők által képviselt más ügyben engedélyezte az alperesi jogi képviselő részére a 2024. október 4. napjára kitűzött tárgyalás későbbi időpontra halasztását. Ennek következtében az elsőfokú bíróság kettős mércét alkalmazott.

Fellebbezési ellenkérelem

[174] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek egyetemleges kötelezését kérte másodfokú perköltség megfizetésére.

[175] A felperesek által hivatkozott hatályon kívül helyezési ok vonatkozásában előadta, hogy nem jelöltek meg olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemére kihatott. A felperesek által a jogszabályhely megjelölése nélkül hivatkozott „tisztességes eljárás elve” nem sérült meg az elsőfokú eljárás során. A két különböző bírói végzést, különböző körülmények indokolták és az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályi feltételek mentén járt el. A bíróság mindkét esetben alapos mérlegelés után hozta meg a döntését, részletesen kifejtve annak indokait, figyelembevéve az egyedi ügybeli sajátosságokat, így nem merül fel a kettős mérce alkalmazása.

[176] A felperesek által hivatkozott megváltoztatási okok kapcsán előadta, hogy az alperes a döntése során a felperesek által tett adatszolgáltatásokból, az általuk polgári engedetlenséggel jelölt órákból, azaz az előzetes bejelentésük szerint munkamegtagadással érintett tanórákból indult ki. Azok az ismeretek, amelyek utóbb a per során láttak napvilágot, az alperes előtt nem voltak ismertek, így döntésében sem játszhattak szerepet. A felperesek felróható magatartást tanúsítottak, mivel maguk jelölték meg a polgári engedetlenséggel érintettként ezeket az órákat is. Az alperest pedig semmilyen módon nem tájékoztatták (ez a KRÉTA rendszerből sem derült ki), hogy az érintett órákon a III. r. felperes engedéllyel egyébként sem tartana órát, míg az V. r. felperes a szalagavatóra készülő táncórát fog tartani. Ennek egyébként az ítélet is jelentőséget is tulajdonított.

[177] Önmagában az, hogy az V. r. felperes által elmulasztott órák száma a fenti okokból 20 óra alá csökken (18 órára), a felperesek állításával szemben, nem teszi jelentéktelenné az adott felperesi kötelezettségszegést, legfőbbképpen jogellenessé az V. r. felperes felmentését. Azt ugyanis, hogy egy mulasztás jelentős vagy nem jelentős, nem önmagában az alperes értékítélete dönti el, hanem az összes körülmény alapján a bíróság. Nyomatékosította, hogy az V. r. felperes tanóramulasztása „csak” 18 óra esetén vehető figyelembe, nem volt ismert a döntés meghozatalakor, így az általa a saját döntésénél meghozott „tűrészhatár” el nem érése, semmilyen módon nem befolyásolta a döntés hozatalában, ahogy a 18 óra elmulasztása objektív módon is jelentős mulasztás. A kialakult bírói gyakorlat szigorú álláspontot foglal el, miszerint akár egyetlen alkalommal történő jogosulatlan munkamegtagadás is rendkívüli felmentést vonhat maga után. A 18 elmulasztott munkaóra pedig szintén közel egyheti munkabeszüntetésnek felel meg, figyelembevéve a pedagógusok által a peridőszakban kötelezendően teljesítendő heti tanóra számot (22-26 óra). Az tehát, hogy a V. r. felperes 20 órát vagy 18 órát mulasztott, a per eldöntése szempontjából nem bír érdemi jelentőséggel.

[178] Az a körülmény, hogy a felperesek önállóan végezhető feladatokat küldtek a diákoknak, a polgári engedetlenséggel érintett órák egy részében, nem csökkenti a kötelezettségszegés jelentős mértéke szempontjából figyelembevehető órák számát. Ezeken

az órákon a pedagógusok óratartrási kötelezettségük volt, melynek – általuk is elismerten – nem tettek eleget.

[179] Az alperes részéről alapos hivatkozás volt, hogy munkáltatóként figyelemmel kellett lennie arra, hogy a felperesek és kollégáik egy olyan jogellenes munkabeszüntetéssel járó gyakorlatot folytattak, amely – a törvényes sztrájjal ellentétben – szabályozatlan, kontrollálhatatlan, nem konkrét sztrájk követelések mentén zajló, partalan munkabeszüntetéseket vetített előre. A munkáltatónak elsősorban a munkavállalói jogsértés súlyához és nem az intézkedés esetleges következményeihez kellett igazítania a szankció súlyát.

[180] Sérelmezték a felperesek azt is, hogy a jelentős mérték körében az elmulasztott órák számában az elsőfokú ítélet indokolása 440 órát vesz alapul. Ezt a számot azonban az elsőfokú bíróság kijavító végzésben korrigálta, így ez a felperesi érv okafogottá vált.

[181] Nem fogadható el a felperesek által a Vtv. 15.§-ával összefüggésben előadottak sem. Az elsőfokú bíróság az ítéletében rögzítette, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint a perbelinél sokkal enyhébb esetekben is elfogadott a legsúlyosabb munkajogi szankció. A munkabeszüntetés a munkajogi fő kötelezettség sérelmét jelenti. Ha a munkáltató huzamosabb ideig eltűr egy sorozatos munkavállalói jogsértést, úgy az idő előrehaladtával a munkavállaló egy idő után hallgatólagos jóváhagyást vélhet és ez a későbbiekben erodálhatja egy súlyosabb munkajogi szankció okszerű alkalmazásának lehetőségét, illetve cáfolhatja, hogy a munkáltató jelentősnek tekint egy adott típusú jogsértést (Mfv.I.10.081/2018/5.). Az elsőfokú ítélet rögzítette, hogy az alperesnek a Vtv. 15. §-a nem biztosított további lehetőséget az Mt. 56.§-a szerinti hátrányos jogkövetkezmény megállapításához, ugyanis a Vtv. az Mt. 56.§-ában foglalt szabályhoz képest, csupán egy szankcionálási határidőre állapított meg speciális szabályt. A felperesek esetében a hátrányos jogkövetkezmény alkalmazására nem volt ilyen felhatalmazás, a Vtv. 15.§-a valójában nem adott plusz fegyelmezési eszközt a munkáltató kezébe.

[182] Az alperes nyomatékositotta, miszerint a perben a felperesek munkaügyi magatartásának megítélése a kérdés. A felperesek pedig nem vitatott módon nem sztrájkoltak, így nem is voltak sztrájkköveteléseik. Az alperes soha nem is tekintette a felpereseket sztrájkolóknak. Ennek következtében megalapozatlan a nemperes eljárásra való hivatkozásuk. Előadta továbbá, hogy a felperesek a polgári engedetlenséggel nem az alapjogukat gyakorolták, hiszen ahogy egyebekben maguk is elismerték a polgári engedetlenség a szabályozott jogon kívül áll, így alapjogi védelmet nem élvezhet. A Sztrájktörvény 5.§-ában szabályozott eljárás sem alapjogot bírál el, hanem konkrétan egy adott sztrájk jogszabálynak való megfelelésségét szolgálja.

[183] A polgári engedetlenséggel kapcsolatban előadta, hogy az nem csak annyiban tér el a sztrájkban résztvevőktől, hogy nem a sztrájklistára, hanem a polgári engedetlenségi listára iratkoztak fel, hanem a két státusz jogilag lényegesen eltér. Ennek következtében a sztrájkolókat később nem is érte semmilyen jogkövetkezmény. Nem tehető tehát olyan állítás, amely szerint a bíróság a jogellenesség körében kizárólag a PE listára való feliratkozást értékelte.

[184] A szükségességi és arányossági teszt vonatkozásában rámutatott arra, hogy a felperesek a fellebbezésükben maguk is elismerték, hogy a felmentés, mint beavatkozás, formálisan jogszerű volt. Az alperes célja a felperesek súlyos jogellenes magatartására való reagáláson túl, a tanulók jogvédelme is volt. Az alperes ezt a célt elérte, reagált a jogellenes magatartásokra, mindemellett hosszú távon megakadályozta a tanulók jogainak további sérelmét. A felperesek huzamosan írásbeli és több ízben történő igazgatói szóbeli figyelemfelhívás ellenére sem hagytak fel a jogellenes munkabeszüntetéssel, ezzel veszélyeztették az oktatás kontinuitását, a tanulók jogait.

[185] Megalapozatlan az a felperesi állítás, miszerint az alperes a polgári engedetlenség keretében megvalósuló véleménynyilvánítás megfűkezése céljából mentette fel a felpereseket. A dermesztő hatás sem igazolt, hiszen statisztikai adatokkal támasztotta alá az alperes, hogy a polgári engedetlenség a felmentéseket követően is folytatódott. Az alperes a legális véleménynyilvánítást nem korlátozta, e téren senkit nem ért szankció. A felperesek véleménye kifejezetten a polgári engedetlenséghez tapadt. E körben pedig az alperes ésszerű okokból nem is folytathatott volna tárgyalásokat, hiszen az nyílt jogsértésként értékelte.

[186] Az egyenlő bánásmód sérelmével kapcsolatban előadta, hogy nem merült fel peradat, hogy a felperesek jogviszonyának megszüntetése a politikai véleményük kifejtése miatt történt. Jogszabályi rendelkezés hiányában nem róható az alperes terhére az sem, hogy a 20 tanítási órát, vagy annál többet mulasztó pedagógusokat mentette fel. Ennek indokát egyébként az alperes pontosan és részletesen megadta. E körben nem volt az alperesnek olyan kötelezettsége sem, hogy más, a központl irányítása alá tartozó tankerület számaint figyelembe vegye, melyet nem is ismert. Ez az előadás azonban új elem a felperesek fellebbezésében, így az nem is terjeszthető elő.

[187] A felperesek által megjelölt anyagi jogszabálysértések nem valósultak meg, az elsőfokú bíróság ítélete logikus, jogszerű.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indokai

[188] A felperesek fellebbezése megalapozatlan.

[189] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást lefolytatta, a tényállást teljeskörűen feltárta, a döntését a peradatok okszerű mérlegelésével hozta meg, mellyel a másodfokú bíróság is egyetértett, ezért az elsőfokú ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 386.§ (4) bekezdése alapján, helyes indokainál fogva hagyta helyben.

[190] A Pp. 370. § (1) bekezdés szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2) – (4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés a) – d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak.

[191] A másodfokú bíróság a fellebbezés kapcsán az alábbiakra mutat rá.

A kötelezettségszegés jelentős mértéke

[192] A felperesek a fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy az V. rendű felperes a kötelezettségszegés jelentős mértéke szempontjából figyelembevehető óraszám (18) a munkáltatói túréshatárt (20) nem érte el. Ezenkívül előadták, hogy az elsőfokú ítélet rögzítette, hogy az I. rendű felperes esetében 5 óra, az V. rendű felperes esetében 1 óra, a VI. rendű felperes esetében pedig 20 óra vonatkozásában megállapítható, hogy az érintett felperesek önállóan végezhető feladatokat küldtek a diákoknak ezekben az órákban, mely tény az elsőfokú bíróság a kötelezettségszegést, enyhítő körülményként értékelte.

[193] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával miszerint az órátartási kötelezettség esetén az Mt. 52.§ (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt utasításteljesítési kötelezettség sérelmét jelenti az is, ha a pedagógus egyáltalán nem dolgozik, de az is, ha a pedagógus az utasítástól eltérően egyéb munkaköri feladatait látja el. A pedagógus közalkalmazott nyilvánvalóan nem dönthet úgy önhatalmúlag, hogy az órarend szerinti órátartási kötelezettsége helyett más munkaköri feladatait látja el. Ennek következtében a felperesek nem hivatkozhatnak arra, hogy az órátartási kötelezettségük idejében önkéntes elhatározásból más feladatokkal foglalkoztak.

[194] A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a rendkívüli felmentésekben szereplő napokon az I. rendű felperes összesen 23, a II. rendű felperes 25, a III. rendű felperes 33, a IV. rendű felperes 22, az V. rendű felperes 20, a VI. rendű felperes 24 órarend szerinti órát jelentett polgári engedetlenségnek. A lefolytatott bizonyítási eljárás során pedig megállapítható, hogy valójában a II. rendű felperes esetén 23, III. rendű felperes esetében 31 óra, V. rendű felperes esetén pedig 18 óra tekinthető ténylegesen kötelezettségszegő módon elmulasztottnak.

[195] Helytállóan hivatkozott az alperes arra, hogy ezen órák tekintetében a felperesek maguk adtak megtévesztő információt a munkáltatói jogkör gyakorlójának azt jelezve, hogy ezen időszakban is polgári engedetlenségben vesznek részt. Ezzel felróhatóan megsértették az Mt. 6.§ (2) bekezdése szerinti együttműködési, tájékoztatási kötelezettségüket. Bár az érintett órák esetében valós kötelezettségszegés nem állapítható meg, a felperesek nem hivatkozhatnak mentesülésre e körben sem. A másodfokú bíróság teljeskörűen egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint ez nagyságrendjében kevés számú órát érint, mindegyik érintett felperesnél (10 %), így az sem változtatna az eset megítélésén, ha ezeket az órákat levonnánk a kötelezettségszegéssel érintett órákból.

[196] Az V. rendű felperes esetében megállapított 18 óra nem jelent jelentős mértékű eltérést, így a 18 óra elmulasztása objektív módon is jelentős mulasztás. A jelentős mérték pedig nem a munkáltatói nyilatkozathoz mérendő, hanem az összes körülményhez. Az ezzel kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat szigorú álláspontot foglal el, miszerint akár egyetlen alkalommal történő jogosulatlan munkamegtagadás is rendkívüli felmentést vonhat maga után (EBH2009.2068, Mfv.I.10.439/2017/8.). Tehát az, hogy az V. rendű felperes nem 20 órát, hanem 18 órát mulasztott, a per eldöntése szempontjából nem bír érdemi jelentőséggel, figyelemmel a Kúria Mfv.10.356/2017/6., BH2003.5.211. számú, Kúria BH.1995.10.610. számú döntésében foglaltakra.

[197] A fentiek alapján nem fogadható el a felperesek azon fellebbezési hivatkozása, hogy nemcsak az V. rendű felperes, hanem az I. és VI. rendű felperes esetében is megállapítható, hogy a jelentős mértékű kötelezettségszegés szempontjából figyelembevehető órák száma a 20 óra alá csökkent. A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a felpereseknek ezeken az órákon órátartási kötelezettségük volt, melynek – általuk is elismerten – nem tettek eleget. Az a körülmény, hogy önállóan végezhető feladatokat küldtek a polgári engedetlenséggel érintett órák egy részében, nem csökkenti a mulasztásuk jelentőségét.

[198] Téves a felperesek előadása, miszerint az ítélet iratellenes is, mivel jelentős mértékű kötelezettségszegésnek minősítette az egyheti munkamegszüntetésnek megfelelő mértékű óraszámot. Az elsőfokú bíróság helytállóan indokolta, miszerint azokat az óraszámokat nem lehet megtartottnak tekinteni, amikor az órátartási kötelezettség helyett a felperesek más feladatokat küldtek a tanulóknak. A felpereseknek órátartási kötelezettségük volt, ezért azt nem mentesíti, hogy egyéb általuk megjelölt feladatokat végeztek. E körben a másodfokú bíróság teljeskörűen elfogadta az elsőfokú ítéleti indokolást, ezért annak szükségtelen megismétlése nélkül helybenhagyta.

[199] A felperesek fellebbezése megalapozatlan, miszerint az elsőfokú ítélet 440 óra mulasztást vett figyelembe a kötelezettségszegés jelentős mértékének értékelése kapcsán. A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy az elsőfokú ítéletben szereplő 440 órát az elsőfokú bíróság a 63. számú kijavító végzésében korrigálta, rögzítve, hogy „A 100. és 163. bekezdésben jelzett eltérés elírásnak minősül, hiszen az ítélet indokolásában más helyen, így: 21. bek. 90. bek., egyértelműen szerepel, hogy a 440 óra nem csak a felperesek, hanem az iskolában tanító valamennyi pedagógus összesített mulasztását jelöli, továbbá a felperesek által mulasztott órák száma részletes kimutatással, tételesen is szerepel, amelynek összege e szám tört része. Az ítélet indokolása a jogi következtetésekről szóló részében sem abból indul ki, hogy a 440 óra kizárólag a felperesek polgári engedetlenségéből adódna (214. bek.).” Ennek következtében a felperesi érv időközben, úgymond „oka fogyottá” vált.”

[200] A felperesek sérelmezték, hogy az alperes nem a Vtv. 15.§-ában foglaltak szerint járt el. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a felperesek megsértették a Kjt. 33/A. § (1) bekezdés a) pontját, kötelezettségszegésük mértéke elérte a jelentős mértéket, így a munkáltató hatáskörébe tartozott annak mérlegelése, hogy a felperesekkel szemben milyen jogkövetkezményt alkalmaz. A munkáltató számára Vtv. 15.§-a nem írja elő kötelező erővel az Mt. 56. §-a szerinti hátrányos jogkövetkezmény alkalmazását, azt csak lehetőségként rögzíti.

[201] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú ítélet nem sértette meg a Pp. 279. § (1) bekezdését, mivel az elsőfokú bíróság okszerűen mérlegelte a bizonyítás eredményét.

Sztrájk

[202] A felperesek sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül nem rótta fel az alperesnek, hogy nem kezdeményezett a Sztrájk törvény 5. §-a szerinti nemperes eljárást.

[203] Az elsőfokú bíróság helytállóan tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperesek a perbeli időszakban végig és a perben is következetesen állították, hogy tiltakozásukat kifejezetten nem a sztrájk törvényes keretei között kívánták folytatni, hanem jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy ezt polgári engedetlenségnek címezzék. A felperesek ezen álláspontjukat fenntartották a perben a személyes meghallgatásuk során is. Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, miszerint megalapozatlan a felperesek azon előadása, hogy az alperes csak azt követően alkalmazhatott volna jogszerűen szankciót, ha a felperesek munkabeszüntetését sztrájknak tekintve, annak jogellenességével összefüggésben a bíróság nemperes eljárásban határoz. A felperesek kifejezetten elhatárolódtak a sztrájktól és szándékosan a munkabeszüntetés Sztrájk törvényen kívüli módját választották. Erre figyelemmel nem volt szükséges az alperesnek nemperes eljárást indítani a polgári engedetlenség jogszerűségével kapcsolatban.

[204] Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra, hogy a felperesek tevékenysége a sztrájk jogalkotói korlátozását megelőző mérce szerinti jogszerű sztrájk lett volna megfelleltethető, nem helytálló, hiszen a jogszerű sztrájk, a még elégséges szolgáltatás megtartásán túl egyéb feltételei is vannak, amely a sztrájk törvényes kiszámítható, kontrollálható keretek között való megtartását biztosítják, amelyek a polgári engedetlenség során nem valósultak meg. A Sztrájk törvény határozza meg, hogy a munkabeszüntetéssel járó érdekvitát szabályozott, békés, kontrollált keretek között folyjon, melyhez kapcsolódik, hogy kellően konkrét sztrájk- követelések szükségesek, a sztrájkfelhívást lehűlési időnek kell

követnie, a feleket egyeztetési, együttműködési kötelezettség, a békekötelem, a még elégséges szolgáltatás megtartásának kötelezettsége terheli. A jelen esetben pedig a felperesek egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy nem sztrájkoltak, hanem polgári engedetlenséget követtek el, így a felperesek ezen fellebbezési kérelme is megalapozatlan.

[205] A felperesek hivatkoztak arra, hogy az alperesnek bizonyos fokú tűrési kötelezettséget kellett volna tanúsítania. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy az EJEB gyakorlata szerint az államnak bizonyos fokú tűrési kötelezettséget kell tanúsítania a formálisan jogellenes, de másokat nem akadályozó, békés demonstrációkkal kapcsolatban. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperesi munkáltató magatartása az EJEE által védett szabadságjogok gyakorlása szempontjából állami magatartásnak minősül, ezért „bizonyos fokú” tűrési kötelezettséget valóban tanúsítania kellett. Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra az álláspontra, hogy e követelménynek az alperes magatartása meg is felelt, mivel minden felperes részéről sorozatos jogsértő magatartást tapasztalt, több figyelmeztetést (írásbeli, szóbeli) adott súlyos szankció alkalmazása előtt.

[206] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem foglalt állást a felperesi sztrájk jogszerűsége kapcsán, figyelemmel arra, hogy kifejezetten értékelte az ítéletben, miszerint a felperesek nem sztrájkoltak, hanem polgári engedetlenkedtek. A felperesek magatartását pedig a sztrájkjog körében nem értékelte, ennek következtében a felperesek ezen hivatkozása is megalapozatlan.

[207] A polgári engedetlenség és a sztrájk kapcsolatában az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a két magatartás teljesen eltér egymástól. Megalapozatlan a felperesek fellebbezése annak vonatkozásában, hogy csak annyiban tért el a magatartásuk a sztrájkban résztvevőktől, hogy nem a sztrájk listára, hanem az un. PE listára iratkoztak fel. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a polgári engedetlenségben résztvevők tevékenysége nemcsak annyiban tért el a sztrájkban résztvevőktől, hogy nem a sztrájklistára, hanem a polgári engedetlenségi listára iratkoztak fel. Hiszen míg a feliratkozásra sztrájkolóknak maradtak munkaügyi kötelezettségeik, addig a polgári engedetlenkedők esetében erre már nem volt lehetőség. Kettőjük státusza egymástól lényegesen eltér. Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a jogszerű sztrájknak, a még elégséges szolgáltatás megtartásán túl, egyéb előfeltételei is vannak, amely a sztrájk törvényes, kiszámítható, kontrollálható keretek között való megtartását biztosítják, amelyek a polgári engedetlenség során nem valósultak meg. A fentiek alapján megalapozatlan a felperesek előadása, miszerint az elsőfokú ítélet okszerűtlen és iratellenes.

A véleménynyilvánítás szabadsága

[208] A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy az elsőfokú bíróság a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos indokokat rendkívül széles körűen, az EJEB gyakorlatban kimunkált vizsgálati szempont alapján teljeskörűen értékelte. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet következtéseivel teljes mértékben egyetértett, így annak szükségtelen megismétlése nélkül, helyes indokai alapján hagyta helyben.

[209] A másodfokú bíróság a felperesek fellebbezése kapcsán csupán az alábbiakra mutat rá.

[210] A felperesek hivatkoztak arra, hogy a tiltakozó akciójuk nem a magánérdekeik érvényesítését célozta, hanem kiemelt társadalmi figyelmet érintő kérdésekhez kapcsolódott, amely egyszerre szólt az oktatáspolitikáról, az adott intézmény működési nehézségeiről és a

tanszabadságról, így közvetve a diákok oktatáshoz való jogának védelméről is. A felperesek álláspontja szerint akkor járt volna el helyesen a bíróság, ha a versenyszféra munkáltatóihoz képest, magasabb szinten határozza meg azt a tűrési kötelezettséget, amely a tankerületet terheli annak érdekében, hogy megakadályozza a kettős szerepben fellépő munkáltató önkényes jogértelmezését és jelentős társadalmi kérdésekben biztosítsa a véleménynyilvánítás jogának gyakorlását.

[211] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek nem jelölték meg annak jogszabályi alapját, amely szerint meg kell különböztetni a tűrési kötelezettséget versenyszféra és a közsféra tekintetében, ezért érdemben nem bírálható el ezen fellebbezési kérelem.

[212] Az elsőfokú bíróság indokolása helytálló, miszerint az alperes az EJEB esetjogát tekintve, állami entitás (Libert kontra Franciaország 588/13. szám), vagyis a véleménynyilvánítási szabadsága – akár munkáltatóként – történő beavatkozása az EJEE 10. cikke szerinti állami beavatkozásnak minősül, amelynek jogszerűségét a 10. cikk (2) bekezdése szerint kell értékelni. Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy figyelembevételre a Kjt. 33/A. § (1) bekezdésének a) pontját, valamint az Nkt. 45. §-át is, a munkáltató a rendkívüli felmentésekben foglalt kötelezettségszegés súlyát értékelte. A felperesek a beavatkozás jogi alapjának meglétével összefüggésben nem terjesztettek elő ellenérvet, így az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a rendkívüli felmentéseknek, mint a véleménynyilvánítási szabadságba való beavatkozást jelentő állami aktusnak, volt jogszabályi alapja az alperes által megjelöltek szerint.

[213] Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a beavatkozást az irányadó szükségességi – arányossági teszt elvégzésével is, így annak szükségtelen megismétlése nélkül, a másodfokú bíróság helyes indokai alapján hagyta helyben az elsőfokú ítéletet.

[214] A felperesek arra hivatkoztak, hogy a munkáltató nem mérlegelte a rendkívüli felmentésről szóló döntés meghozatala előtt, hogy a tanulók oktatási jogával szemben a felperesek véleménynyilvánítási szabadságjoga áll. A felperesek a fellebbezésükben is elismerték, hogy a felmentés, mint beavatkozás, formálisan jogszerűnek volt tekinthető a Kjt.33/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

[215] Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperesi tankerület munkáltató és a felperesek között fennállt közalkalmazotti jogviszonyra is alkalmazandó, az Alkotmánybíróság által a 14/2017. (VI.30.) AB határozatban egy munkaviszonyból származó jogvita kapcsán kifejtettek. A felperesek bármilyen tartalmú véleménynyilvánítása védelmet élvez az Alaptörvény IX. cikkének keretei között. Az Alkotmánybíróság a 14/2017. (VI.30.) AB határozatban fejtette ki részletesen, hogy a véleménynyilvánítási szabadság munkaviszonyban történő korlátozása alkotmányosságának mely szempontjai vannak. Rámutatott, hogy a munkaviszony alapvető sajátosságának számít az ún. „hűségi” kötelezettség, amelynek alapján a munkavállaló hozzájárul a munkáltató céljainak hatékony eléréséhez. E „hűségi” kötelezettség megsértésére irányuló véleménynyilvánítás tehát nem formálhat igényt a munkajog generálklauzuláin (Mt. 8. § (2)-(3) bek.) keresztül érvényesülő alapjogi védelemre sem. A véleménynyilvánítás szabadsága a munka világában erősebb korlátok között érvényesülhet, és nem nyújt védelmet olyan munkavállalói nyilvános közléseknek, amelyek célja pusztán a munkáltató jó hírnevét, üzleti reputációját, kedvező piaci és kereskedelmi megítélését sértő, romboló, illetve a munkáltató képviselőjének magán, vagy családi életével kapcsolatos bántó vagy sértő kifejezések használata. Az EJEE 10. cikkét érintő vizsgálata során megállapítható, hogy az ott kifejtett szempontok szerint a véleménynyilvánítás alapvető jogát az alperes a tankötelezettség teljesíthetősége, az ezzel összefüggő tanulói alapjogok érdekében szükséges és arányos mértékben korlátozta.

[216] Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, mely szerint az alperes alappal hivatkozott a tanulók jogainak (hosszú távú) védelmére, mint a polgári engedetlenségek megfékezésének a céljára. Megállapítható volt, hogy a munkáltatói intézkedés rövid távon a tanulók jogait sértette, hosszú távon viszont azok biztosítására alkalmas eszköz volt. A munkáltatói intézkedésnek a kötelezettségszegés súlyához és nem a szolgáltat kiesés várható mértékéhez kell igazodnia. Az alperes a kötelezettségszegés jelentős mértékének értékelésénél alappal tulajdonított annak jelentőséget, hogy a felperesek huzamosan, írásbeli és több ízben történő igazgatói szóbeli figyelemfelhívás ellenére nem hagytak fel a jogellenes munkabeszüntetéssel és ezzel veszélyeztették az oktatás kontinuitását, a tanulók jogait.

[217] Helytállóan hivatkozott az alperes arra is, hogy minden azonnali hatályú jogviszony megszüntetés természetes módon átmeneti létszámhiánnyal és a szolgáltatás átmeneti zavarával járhat, amelynek feloldása az intézkedésről való döntéskor még nem feltétlenül látható. A munkáltatói intézkedésnek a kötelezettségszegés súlyához és nem a szolgáltat kiesés várható mértékéhez kell igazodnia.

[218] A fentiek alapján tehát az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperes jogszerűen határozta meg az azonnali felmentésben az Alaptörvény XI. cikke szerinti tanulók jogainak védelmét, továbbá az Nkt. 45. §-a szerinti tanulói jogokat.

[219] A felperesek fenntartották azon előadásukat, hogy az alperes intézkedése kapcsán a dermesztő cél megvalósult, az elsőfokú bíróság tévesen jutott ezzel ellentétes következtetésre. A másodfokú bíróság álláspontja szerint, az elsőfokú bíróság az ítéletben helytállóan értékelte a felperesek előadását, miszerint a legális véleménynyilvánítást sem az alperes, sem más nem korlátozta és e vonatkozásban senkit nem ért szankció. Helytállóan rögzítette az ítéletben, miszerint ugyanezen időben a felperesek a sztrájk kapcsán legális formában is kinyilváníthatták volna a véleményüket. A felperesek e körben az alperesi szervezeti vezető által tett vallomást idézték. Álláspontjuk szerint a véleménynyilvánítás egyéb formái a felperesek felmentésének hatására gyakorlatilag megszűntek. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint a munkáltató több alkalommal figyelmeztette a felpereseket szóban és írásban is, hogy a magatartásuknak munkajogi következményei lesznek. A munkáltatónak érdeke, hogy a jogsértő sorozatos munkabeszüntetések szankcionálja éppen azért, mert annak elmaradása magát a szankciót rontja le. Ez a tény, amely úgy mond „üzenetértékkel bírhat” más munkavállalók felé, tehát az, hogy a munkáltató képes és kész megakadályozni a súlyos munkaügyi szabálysértéseket, így igenis komolyan kell venni a szankcionálás elvi lehetőségét. A másodfokú bíróság helytállónak találta az elsőfokú bíróság következtetését, mely szerint azzal, hogy az alperes következetesen, a mulasztás súlyát vette figyelembe és véleménynyilvánítás egyéb formáiba nem avatkozott bele, azt támasztotta alá, hogy az alperes a polgári engedetlenségnek nem a véleménynyilvánító aspektusára, hanem annak jogsértő vetületére reagált. Sem a felperesek, sem a kollégáik vonatkozásában nem volt kimutatható, hogy a véleménynyilvánítás dermesztése lett volna az alperes célja. A dermesztő hatás pedig kizárólag a jogsértéssel egybekötött véleménynyilvánítást érte, ezért a többi munkavállaló véleménysszabadságának befagyasztása nem állapítható meg.

[220] A felperesek hivatkoztak arra, hogy a munkáltató intézkedése nem volt szükséges és arányos, mivel érdemi tárgyalásba kezdhett volna az alperes. E körben hivatkoztak a Guja kontra Moldova ügyre. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a hivatkozott ügyben az EJEB azt mondta ki, hogy az olyan közérdekű információk nyilvánosságra hozatala, melyekhez erős társadalmi érdek fűződik, illetve az ezzel összefüggő vélemény élvez kiemelt védelmet, csak nagyon szűk körben lehet korlátozni, míg a munkavállalók (köztisztviselők)

lojalitásával és diszkréciójával kapcsolatos követelmények érvényesülése mellett is. Megállapítható, hogy a jelzett ügy és a jelen peres ügy között kevés párhuzam vonható, így a jelen ügyben nem értékelhető.

Az egyenlő bánásmód sérelme

[221] A felperesek továbbra is fenntartották, hogy politikai, illetve egyéb véleményük miatt szüntették meg a jogviszonyukat. A felperesek a fellebbezésükben új tényre hivatkoztak, mely szerint a „homogén csoport” kategóriát a Alperes1 által foglalkoztatott pedagógusoknál szélesebb körben kell bevonni. A felperesek azonban nem jelölték meg a Pp. 373. §-ában megjelölt feltételeket, így ennek következtében a másodfokú bíróság érdemben nem is vizsgálta ezen új tény előadást, illetve bizonyítási indítványt.

[222] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint az egyenlő bánásmód sérelme nem valósult meg, ugyanis a munkáltató bizonyította, hogy nem a politikai véleményük, hanem a súlyos kötelezettségszegésük miatt szüntette meg a jogviszonyukat, így az alperes sikeresen kimentette magát a diszkrimináció jogkövetkezményei alól.

[223] A felperesek hivatkoztak arra, hogy az alperes által meghatározott mérce nem tekinthető objektívnek és azt előzőleg nem is közölték velük. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint nincs jelentősége annak, hogy a felperesek éves óraszámuk csak töredék részét, legfeljebb 3 %-át mulasztották el. Az irányadó bírói gyakorlat alapján akár egyetlen néhány órás munkamegtagadás is azonnali jogviszony megszüntetéssel értékelhető. Az alperes következetes volt abban, hogy a legtöbb órát mulasztott közalkalmazottakat szankcionálta és még arra sem volt tekintettel, hogy ennek a tanulók érdekeire milyen rövid távú következményei lesznek. A másodfokú bíróság álláspontja szerint nincs jelentősége annak, hogy a munkáltató nem közölte a felperesekkel, hogy milyen óraszámot tekint jogsértőnek. E körben teljeskörűen egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint a felperesek munkabeszüntetése közel egyheti munkamegszüntetésnek felel meg, amelyet figyelembevéve, jelentős mértékű kötelezettségszegést jelent. A munkáltató pedig több alkalommal szóban és írásban is figyelmeztette a felpereseket, hogy a polgári engedetlenségnek jogkövetkezményei lesznek.

[224] A másodfokú bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megfelel az anyagi jogszabályoknak, logikusan felépített, kellőképp mérlegelte az irányadó szempontokat, így nem történt anyagi jogszabálysértés.

[225] A felperesek eljárási jogszabálysértést is megjelöltek a fellebbezésükben. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság kettős mércét alkalmazott és ezzel sérült a felperesek tisztességes eljáráshoz való joga. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felpereseknek a tisztességes eljárás elvéhez való joga nem sérült meg, mivel az elsőfokú bíróság 40. számú végzésével a felperesek 2024. február 20. napján – utólag lejárt határidő hosszabbítási kérelmet követően – előterjesztett igazolási kérelmet utasította el önhiba hiánya okán. (Rögzítette, hogy a csatolt orvosi igazolás semmilyen módon nem utal arra, hogy a jogi képviselő betegsége oly mértékben akadályozottá tette őt, hogy a jogi képviselőtől a helyettesről való gondoskodás sem lett volna elvárható.) Az alperes pedig azonnal, már a tárgyaláson, a következő tárgyalási nap kitűzése során jelezte előzetes akadályoztatottságát, amelyet – az akadály igazolásával – haladéktalanul meg is tett. Így a bíróság a felperesek által jelzett „másik” ügyben az eljárás bármely sérelme nélkül intézkedhetett a tárgyalás azonos

határnapra, későbbi időpontjára történő beállításáról. A két bírói végzés tehát nem mérhető össze. A bíróság mindkét esetben alapos mérlegelés után hozta meg a döntését, részletesen kifejtve indokait, figyelembe véve az egyedi ügy sajátosságait is, így nem merülhet fel a kettős mérce alkalmazása.

Záró rész

[226] A másodfokú bíróság a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket másodfokú perköltség viselésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a alapján határozott meg. A felperesek a Pp. 37.§ c) pontja szerinti célszerűségi pertásaságban jártak el, így a másodfokú perköltséget a perbeli érdekeltiségük alapján kellett megosztani, melyet a másodfokú bíróság a fellebbező felperesek között a fellebbezési eljárásban előterjesztett pertárgy értéke alapján határozott meg. A pertárgy értéke I. rendű felperesnél 1.057.600 Ft., III. rendű felperesnél 3.507.840 Ft., IV. rendű felperesnél 3.727.080 Ft., V. rendű felperesnél 1.763.000 Ft., VI. rendű felperesnél 3.964.604 Ft., összesen 14.050.124 Ft. volt. Az alperes 455.000 Ft- + Áfa másodfokú perköltséget terjesztett elő. Az I. rendű felperes viseli ezen összeg 0,079 %-át, azaz 35.945 forint + Áfát, a III. rendű felperes 0,249 %-át, azaz 113.295 forint + Áfát, a IV. rendű felperes 0,265 %-át, azaz 120.575 forint + Áfát, az V. rendű felperes 0,125 %-át, azaz 56.875 forint + Áfát, a VI. rendű felperes 0,282 %-át, azaz 128.310 + Áfát.

[227] A felperesek munkavállalói költségkedvezményre jogosultak, így a perben felmerült fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

[228] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 376.§-a alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[229] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 365.§-a zárja ki.

Budapest, 2025. január 28.

dr. Vajas Sándor s.k.
a tanács elnöke

dr. Kovács Edit s.k.
előadó bíró

dr. Bicskei Ildikó s.k.
bíró